VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2013. gada 18. jūnijā *

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Pasaules alumīnija fluorīda tirgus — Lēmums, ar kuru konstatēts EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpums — Prasība atcelt tiesību aktu — Termiņš prasības celšanai — Nokavējums — Nepieņemamība — Cenu noteikšana un tirgu sadale — Pārkāpuma pierādīšana — Tiesības uz aizstāvību — Konkrētā tirgus definīcija — Naudas sodi — Pārkāpuma smagums — 2006. gada pamatnostādnes naudas sodu noteikšanai

Lieta T-404/08

Fluorsid SpA , Asemini [*Assemini*] (Itālija),

Minmet financing Co. , Lozanna [*Lausanne*] (Šveice),

ko pārstāv *L. Vasques* un *F. Perego*, advokāti,

prasītāji,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *V. Di Bucci*, *C. Cattabriga* un *K. Mojzesowicz*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2008. gada 25. jūnija Lēmumu C(2008) 3043 par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39.180 – Alumīnija fluorīds) attiecībā uz aizliegtu vienošanos pasaules alumīnija fluorīda tirgū par cenu noteikšanu un tirgu sadali pasaules mērogā, kā arī, pakārtoti, prasību samazināt prasītājiem uzlikto naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs J. Azizi [*J. Azizi*] (referents), tiesneši I. Labucka un S. Frimods Nilsens [*S. Frimodt Nielsen*],

sekretārs H. Palasio Gonsaless [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 14. jūnija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

I – *Fakti*

1 Komisijas 2008. gada 25. jūnija Lēmums C(2008) 3043 par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39.180 – Alumīnija fluorīds) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") attiecas uz aizliegtu vienošanos pasaules alumīnija fluorīda tirgū par cenu noteikšanu un tirgu sadali pasaules mērogā, kurā aktīvi piedalījušies prasītāji – *Fluorsid SpA* un *Minmet financing Co.* (turpmāk tekstā – "*Minmet*").

2 *Fluorsid* ir saskaņā ar Itālijas tiesībām reģistrēts uzņēmums, kas ražo un pārdod fluoru saturošus produktus, tostarp alumīnija fluorīdu. Šveicē reģistrētais uzņēmums *Minmet* ir galvenais *Fluorsid* akcionārs, kam pieder 54,844 % pamatkapitāla, un tā ekskluzīvais tirdzniecības pārstāvis attiecībā uz alumīnija fluorīda pārdošanu visā pasaulē, izņemot Itāliju.

3 *Boliden Odda A/S* (turpmāk tekstā – "*Boliden*") ir Norvēģijas uzņēmums, kas nodarbojas ar cinka un alumīnija fluorīda ražošanu un pārdošanu (apstrīdētā lēmuma preambulas 6. apsvērums). 2005. gada 23. martā *Boliden* iesniedza Eiropas Kopienu Komisijai pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda saskaņā ar Komisijas Paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas vai sodanaudas samazināšanu karteļa gadījumos [atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazināšanu aizliegtu vienošanos gadījumos] (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "Paziņojums par sadarbību"). 2005. gada aprīlī *Boliden* iesniedza precizējumus un papildu informāciju par savu dalību aizliegtajā vienošanās alumīnija fluorīda tirgū un sniedza mutvārdu paziņojumus. 2005. gada 28. aprīlī Komisija piešķīra *Boliden* nosacītu atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši Paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam (apstrīdētā lēmuma preambulas 56. apsvērums).

4 2005. gada 25. un 26. maijā Komisija atbilstoši Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 20. panta 4. punktam veica pārbaudes Eiropas alumīnija fluorīda piegādātāju, tostarp *Fluorsid*, *Alufluor AB*, *Derivados del Fluor SA* un *CE Giulini & C. Srl*, telpās (apstrīdētā lēmuma preambulas 57. apsvērums).

5 2006. gada 23. un 31. augustā saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 19. pantu Komisija iztaujāja *O.* – bijušo "Noralf", kas ir par alumīnija fluorīdu atbildīgā *Boliden* struktūrvienība, komercdirektoru (apstrīdētā lēmuma preambulas 58. apsvērums).

6 Laikposmā no 2006. gada septembra līdz 2007. gada februārim atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. panta 2. punktam Komisija uzņēmumiem, kas tajā stadijā bija iesaistīti administratīvajā procesā, tostarp *Industries chimiques du fluor (ICF)*, kas ir saskaņā ar Tunisijas tiesībām reģistrēts uzņēmums, *Boliden*, *Alufluor*, *Derivados del Fluor*, *Fluorsid*, *CE Giulini & C.*, *Minmet* un *Industrial Quimica de Mexico (IQM)*, kas ir saskaņā ar Meksikas tiesībām reģistrēts uzņēmums, nosūtīja vairākus informācijas pieprasījumus, uz kuriem šie uzņēmumi ir atbildējuši (apstrīdētā lēmuma preambulas 59. apsvērums).

7 2007. gada 29. martā ar Komisiju rīkotās sanāksmes laikā *Fluorsid* iesniedza dažus dokumentus. 2007. gada 22. aprīlī *Fluorsid* saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību iesniedza "pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu", kuru Komisija interpretēja kā pieteikumu par naudas soda samazinājumu. 2007. gada 27. maijā *Fluorsid* iesniedza papildinājumu minētajam pieteikumam. 2007. gada 13. jūlijā Komisija informēja *Fluorsid*, ka tā neplāno piešķirt šim uzņēmumam naudas soda samazinājumu saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību (apstrīdētā lēmuma preambulas 60., 248. un 249. apsvērums).

8 2007. gada 24. aprīlī Komisija formāli uzsāka procesu cita starpā attiecībā uz *ICF*, *Boliden*, *Fluorsid*, *Minmet* un *IQM* un pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kas tiem tika nosūtīts 2007. gada 25. aprīlī un paziņots laikposmā no 2007. gada 26. aprīļa līdz 30. aprīlim. Vienlaikus Komisija piešķīra tiem piekļuvi lietas materiāliem *CD-ROM* formātā (apstrīdētā lēmuma preambulas 61. apsvērums).

9 Paziņojuma par iebildumiem adresāti, izņemot *Boliden*, iesniedza savus apsvērumus par attiecībā uz tiem izvirzītajiem iebildumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 62. apsvērums).

10 2007. gada 13. septembrī notika uzklausīšana, kurā piedalījās visi paziņojuma par iebildumiem adresāti (apstrīdētā lēmuma preambulas 63. apsvērums).

11 2008. gada 11. un 14. aprīlī Komisija nosūtīja visiem paziņojuma par iebildumiem adresātiem informācijas pieprasījumus, lūdzot tos norādīt savu kopējo apgrozījumu 1999., 2000., 2001. un 2007. gadā un alumīnija fluorīda pārdevumus un sniegt precizējumus par jebkādām būtiskām izmaiņām darbību vai īpašumtiesību ziņā (apstrīdētā lēmuma preambulas 64. apsvērums).

II – *Apstrīdētais lēmums*

A – *Apstrīdētā lēmuma pamatdaļa*

12 Apstrīdētā lēmuma pamatdaļā ir noteikts:

“1. pants

Tālāk uzskaitītie uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu, laikposmā no 2000. gada 12. jūlija līdz 2000. gada 31. decembrim piedaloties nolīgumā un/vai saskaņotās darbībās alumīnija fluorīda nozarē:

a) *Boliden [..];*

b) *Fluorsid* [..] un *Minmet* [..];

c) *[ICF];*

d) [*IQM*] un *QB Industrias SAB*.

2. pants

Par 1. pantā minēto pārkāpumu tiek uzlikti šādi naudas sodi:

a) *Boliden* [..]: EUR 0;

b) *Fluorsid* [..] un *Minmet* [..], solidāri: EUR 1 600 000;

c) [*ICF*]: EUR 1 700 000;

d) [*IQM*] un *QB Industrias SAB*, solidāri: EUR 1 670 000;

[..].”

B – *Apstrīdētā lēmuma motīvu daļa*

13 Apstrīdētā lēmuma motīvu daļā Komisija galvenokārt ir izdarījusi tālāk izklāstītos secinājumus.

1. Par alumīnija fluorīda nozari

14 Komisija norāda, ka alumīnija fluorīds ir ķīmisks savienojums, ko izmanto alumīnija ražošanai un kas ļauj samazināt primārajā alumīnija ražošanas procesā veicamai kausēšanai nepieciešamās elektroenerģijas patēriņu un tādējādi būtiski veicina alumīnija ražošanas izmaksu samazināšanos. Alumīnija ražotāji ir galvenie alumīnija fluorīda patērētāji. Alumīnija gada ražošanas apjoms visā pasaulē pārsniedz 20 miljonus tonnu, no kuriem aptuveni 30 % tiek ražoti Eiropā (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. un 3. apsvērums).

15 2000. gadā *Fluorsid* veiktie alumīnija fluorīda pārdevumi Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) ir sasnieguši summu EUR 2 717 735 un visā pasaulē – summu EUR 31 997 725 apmērā. 2007. gadā pasaules apgrozījums sasniedza summu EUR 83 136 704 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 15. apsvērums).

16 Alumīnija fluorīda, kas pārdots 2000. gadā EEZ brīvajā tirgū, kopējā tirgus vērtība ir novērtēta aptuveni EUR 71 600 000 apmērā. Alumīnija fluorīda, kas pārdots ar aizliegto vienošanos skartajā pasaules brīvajā tirgū, tirgus vērtība 2000. gadā bija ap EUR 340 000 000. Uzņēmumu, uz kuriem attiecas apstrīdētais lēmums, kopējā tirgus daļa ir novērtēta kā 33 % EEZ tirgū un 35 % pasaules tirgū (apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvērums).

17 Sarunas par alumīnija fluorīdu tiek rīkotas pasaules līmenī. Piegādes tiek veiktas no Amerikas Savienotajām Valstīm uz EEZ un no EEZ uz Amerikas Savienotajām Valstīm, Āfriku, Dienvidameriku un Austrāliju (apstrīdētā lēmuma preambulas 35. apsvērums). *ICF* pārdod ievērojamus produkta daudzumus EEZ (apstrīdētā lēmuma preambulas 36. apsvērums). Kopš 1997. gada alumīnija fluorīda ražotāju apvienībā *Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA)* piedalās ražotāji no visas pasaules (apstrīdētā lēmuma preambulas 38. apsvērums).

2. Par Milānas sanāksmi un aizliegtās vienošanās īstenošanu

18 Komisijas ieskatā noteiktas koluzīvas darbības alumīnija fluorīda nozarē bija novērojamas jau laikposmā no *IFPA* izveides 1997. gadā līdz Milānas (Itālija) 2000. gada 12. jūlija sanāksmei, bet šajā ziņā neesot nekādu pārliecinošu pierādījumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 73. apsvērums). Komisija ir precizējusi, ka Milānas sanāksmē bija klāt *Fluorsid*, *ICF* un *IQM* pārstāvji, savukārt *Boliden* struktūrvienības "Noralf" pārstāvis piedalījās šajā sanāksmē pa telefonu. Sanāksmes laikā dalībnieki esot vienojušies par mērķi palielināt alumīnija fluorīda pārdošanas cenas par 20 %. Viņi esot izvērtējuši vairākus pasaules reģionus, tostarp Eiropu, lai noteiktu vispārējo cenu līmeni un – dažos gadījumos – sadalītu tirgu. Viņu vienošanās vispārīgais mērķis esot bijis sasniegt augstāku cenu līmeni un likt atturēties no jebkādām būtiskām atlaidēm. Tāpat dalībnieki esot apmainījušies ar konfidenciālu komercinformāciju. Šajā ziņā Komisija ir balstījusies uz *R.*, *Fluorsid* pārstāvja, atskaiti par Milānas sanāksmi, *O.*, *Boliden* struktūrvienības "Noralf" pārstāvja, piezīmēm un *O.* paziņojumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 77.–91. apsvērums).

19 Pēc Milānas sanāksmes attiecīgie uzņēmumi turpināja sazināties savā starpā (apstrīdētā lēmuma preambulas 93. apsvērums).

20 2000. gada 25. oktobrī *T*. no *Boliden* struktūrvienības "Noralf" un *A*. no *IQM* apmainījās pa telefonu ar informāciju par piedāvājumiem kādam klientam Austrālijā, tostarp saistībā ar cenu līmeni, līguma darbības ilgumu un piedāvāto daudzumu. Šīs telefonsarunas saturs tika izklāstīts tolaik ar roku rakstītās piezīmēs, ko *T*. bija adresējis *O*., kurš arī piederēja pie *Boliden* struktūrvienības "Noralf" (apstrīdētā lēmuma preambulas 94. apsvērums).

21 2000. gada 8. novembrī *C*., *Minmet* rīkotājdirektors, nosūtīja *Fluorsid* piezīmes par telefonsarunu, kas tajā pašā dienā viņam notika ar *G*. no *ICF*, attiecībā uz alumīnija fluorīda pārdošanas cenām (apstrīdētā lēmuma preambulas 95. apsvērums).

22 2000. gada 9. novembrī *Minmet* nosūtīja *Fluorsid* vēl vienu atskaiti – par Lozannā (Šveice) notikušo sanāksmi ar *ICF* attiecībā uz klientūru un cenām noteiktos tirgos, it īpaši Brazīlijā un Venecuēlā (apstrīdētā lēmuma preambulas 96. apsvērums).

3. Par EKL 81. panta 1. punkta un EEZ līguma 53. panta 1. punkta piemērošanu

23 Komisija ir secinājusi, ka Milānas sanāksme un turpmākā, uz tās īstenošanu vērstā rīcība atbilst visām nolīguma un/vai saskaņotu darbību pazīmēm EKL 81. panta vai EEZ līguma 53. panta izpratnē (apstrīdētā lēmuma preambulas 115.–122. apsvērums) un ka šī aizliegtā vienošanās veido vienotu un turpinātu pārkāpumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 123.–129. apsvērums).

24 Šī pārkāpuma mērķis esot bijis ierobežot konkurenci Eiropas Kopienā un EEZ (apstrīdētā lēmuma preambulas 130.–135. apsvērums), bet tā ģeogrāfiskais apjoms esot attiecies uz visu pasauli, iekļaujot atskaitē par Milānas sanāksmi minētos reģionus, t.i., tostarp Eiropu, Turciju, Austrāliju, Dienvidameriku, Dienvidāfriku, Ziemeļameriku (apstrīdētā lēmuma preambulas 136. apsvērums).

25 Komisijas ieskatā aizliegtā vienošanās varētu būtiski ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm vai EEZ līguma slēdzējām pusēm (apstrīdētā lēmuma preambulas 137.–142. apsvērums).

4. Par pārkāpuma ilgumu

26 Neraugoties uz norādēm, ka alumīnija fluorīda ražotāji jau bija iesaistīti koluzīvās darbībās 90. gadu otrajā pusē, it īpaši pēc sanāksmes Grieķijā 1999. gadā, Komisija ir uzskatījusi, ka tai ir pārliecinoši pierādījumi par aizliegtās vienošanās esamību tikai attiecībā uz laikposmu, kas sācies "vismaz" 2000. gada 12. jūlijā, t.i., Milānas sanāksmes dienā (apstrīdētā lēmuma preambulas 144. apsvērums).

27 Alumīnija fluorīda nozarē sarunas par piegādes līgumiem esot tikušas veiktas iepriekš – laikposmā, kas sākās katra kalendārā gada otrajā pusgadā un beidzās tā paša gada beigās, vai nākamā kalendārā gada pirmo piecu mēnešu laikā. Tas pats attiecoties arī uz daudzgadu līgumiem. Dažos daudzgadu līgumos joprojām esot paredzētas vai nu ikgadējas sarunas par cenām katra kalendārā gada beigās, vai arī reizi pusgadā veicamā cenu pārskatīšana – katra pusgada beigās. Atskaite par Milānas sanāksmi liecinot, ka šajā nozarē cenas nākamajam saimnieciskajam gadam parasti tika noteiktas iepriekš. Komisija no tā ir secinājusi, ka 2000. gada jūlijā notikušās koluzīvās saziņas rezultāti tika piemēroti sarunām, kas veiktas 2000. gada otrajā pusgadā (apstrīdētā lēmuma preambulas 146. apsvērums).

28 Līdz ar to Komisija ir secinājusi, ka aizliegtā vienošanās tās dalībnieku rīcības dēļ ilga un turpināja radīt pret konkurenci vērstas sekas "vismaz" līdz 2000. gada 31. decembrim (apstrīdētā lēmuma preambulas 147. apsvērums).

5. Par naudas soda apmēra noteikšanu

29 Prasītājiem uzliekamā naudas soda pamatsummu Komisija ir noteikusi, pamatojoties uz prasītāju sniegtajiem datiem par to veikto attiecīgā ražojuma pārdevumu vērtību, kas aprēķināta attiecībā uz EEZ (EUR 6 279 960), EUR 1 600 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 243. apsvērums), norādot, ka saskaņā ar Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā –"2006. gada pamatnostādnes"), "naudas soda pamatsumma atbilst pārdošanas apjoma daļai [pārdevumu vērtībai], ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums" (apstrīdētā lēmuma preambulas 234. apsvērums).

30 Konkrētajā gadījumā pārkāpumu tostarp veidoja horizontālais nolīgums par cenu noteikšanu, kas jau pēc sava rakstura vien ir uzskatāms par vienu no vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem. Tas būtu jāatspoguļo, nosakot vērā ņemamo pārdevumu vērtības proporciju (apstrīdētā lēmuma preambulas 236. apsvērums). Uzņēmumu, kas piedalījušies šajā pārkāpumā, kopējā tirgus daļa, kas novērtēta attiecībā uz 2000. gadu, neesot pārsniegusi 35 % Eiropas Ekonomikas zonā (apstrīdētā lēmuma preambulas 237. apsvērums). Aizliegtās vienošanās ģeogrāfiskais apjoms attiecoties uz visu pasauli (apstrīdētā lēmuma preambulas 238. apsvērums). Komisija "ir ņēmusi vērā arī pārkāpuma īstenošanas pakāpi [apstrīdētā lēmuma preambulas 134., 135., 154.–156., 172. un 185. apsvērums], lai noteiktu vērā ņemamo pārdevumu vērtības proporciju" (apstrīdētā lēmuma preambulas 239. apsvērums).

31 Līdz ar to Komisija ir secinājusi, ka, ņemot vērā iepriekš minētos faktorus attiecībā uz pārkāpuma raksturu un ģeogrāfisko apjomu, katra uzņēmuma pārdevumu vērtības proporcionālā daļa, uz kuras pamata būtu jānosaka uzliekamā naudas soda pamatsumma, ir 17 % (apstrīdētā lēmuma preambulas 240. apsvērums).

32 Tā kā pārkāpuma ilgums atbilst "vismaz" laikposmam no 2000. gada 12. jūlija līdz 31. decembrim, noteiktajai pamatsummai piemērojamais reizināšanas koeficients ir 0,5 (apstrīdētā lēmuma preambulas 241. apsvērums). Papildu summa, lai atturētu uzņēmumus no piedalīšanās tādos horizontālos nolīgumos par cenu noteikšanu kā šajā lietā aplūkojamais, ir 17 % no pārdevumu vērtības (apstrīdētā lēmuma preambulas 242. apsvērums).

33 Komisija ir noteikusi aizliegtās vienošanās dalībniekiem uzliekamā naudas soda pamatsummas šādā apmērā:

— *Boliden*: EUR 1 miljons;

— *Fluorsid* un *Minmet*: EUR 1,6 miljoni;

— *ICF*: EUR 1,7 miljoni;

— *IQM*, *QB Industrias SAB*: EUR 1,67 miljoni.

34 Saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību Komisija visbeidzot piešķīra *Boliden* atbrīvojumu no jebkāda naudas soda.

6. Par atbildību mīkstinošiem apstākļiem

35 Visbeidzot Komisija secināja, ka tas vien, ka *Fluorsid* un *Minmet* sadarbojās izmeklēšanas gaitā, pats par sevi nav uzskatāms par atbildību mīkstinošu apstākli un ka šajā lietā nepastāv izņēmuma apstākļi, kas varētu būt pamats tiem uzliktā naudas soda samazināšanai (apstrīdētā lēmuma preambulas 248. un 249. apsvērums). Komisija norādīja, ka *Fluorsid* bija iesniedzis savu pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu aptuveni divus gadus pēc izmeklēšanas sākuma, būdams otrais

uzņēmums, kas sazinājies ar Komisiju. Komisija secināja, ka informācijai, ko *Fluorsid* bija sniedzis pirms paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas, nebija būtiskas pievienotās vērtības un ka daļa no informācijas, ko šis uzņēmums tai bija sniedzis pēc 2007. gada 22. aprīļa, nav tikusi izmantota pārkāpuma konstatēšanai (apstrīdētā lēmuma preambulas 260.–263. apsvērums). Tādēļ Komisija nepiešķīra tiem uzliktā naudas soda samazinājumu. Tā naudas soda galīgo summu, par kuras samaksu prasītāji ir atbildīgi solidāri, noteica EUR 1 600 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 276. apsvērums un 2. pants).

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

36 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 20. septembrī un ko parakstījuši vieni un tie paši likumīgie pārstāvji, prasītāji kopīgi cēla šo prasību.

37 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu;

— pakārtoti, samazināt tiem solidāri uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

38 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt *Minmet* prasību kā acīmredzami nepieņemamu vai, pakārtoti, kā nepamatotu;

— noraidīt *Fluorsid* prasību kā nepamatotu;

— piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

39 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (pirmā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu.

40 Tā kā viens palātas loceklis nevarēja piedalīties lietas izskatīšanā, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs, piemērojot Vispārējās tiesas Reglamenta 32. panta 3. punktu, norīkoja citu tiesnesi, lai palātu papildinātu.

41 Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Vispārējā tiesa lūdza Komisiju sniegt rakstveida atbildi uz jautājumu. Komisija izpildīja šo procesa organizatorisko pasākumu noteiktajā termiņā.

42 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem tika uzklausīti 2012. gada 14. jūnija tiesas sēdē. Tiesas sēdēs laikā Komisija uzrādīja dokumentu, kurā ir paskaidrots, kādā veidā tā ir aprēķinājusi pārdevumu vērtību un tirgus daļas prasītājiem uzliktā naudas soda apmēra noteikšanas mērķiem. Pēc lietas dalībnieku uzklausīšanas šis dokuments tika pievienots lietas materiāliem, par ko izdarīta atzīme tiesas sēdes protokolā.

Juridiskais pamatojums

I – *Par pieņemamību*

A – *Ievada apsvērums*

43 Tā kā Komisija norāda uz prasības, ciktāl to cēlis *Minmet*, nepieņemamību, ir jāprecizē, ka apstrīdētais lēmums veido lēmumu kopumu, kurā ir ietverti vairāki līdzīgi individuāli lēmumi, ar kuriem tiek uzlikti naudas sodi un kas pieņemti kopējā procesā (šajā ziņā skat. Tiesas 1999. gada 14. septembra spriedumu lietā C-310/97 P Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c., *Recueil*, I-5363. lpp., 49. un nākamie punkti). Tātad aplūkojamajā lietā cita starpā ir jānošķir lēmums, kas ir adresēts *Fluorsid*, no *Minmet* adresētā lēmuma un *Minmet* un *Fluorsid* celto prasību pieņemamība jāizvērtē atsevišķi, jo šīs prasības attiecas uz juridiski atšķirīgiem lēmumiem, kas pieņemti attiecībā uz tiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c., 53.–56. punkts).

B – *Par prasības apjomu*

44 Ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma versiju angļu valodā Komisija paziņoja *Minmet* 2008. gada 9. jūlijā. Savukārt uzņēmumam *Fluorsid* apstrīdētā lēmuma versija itāļu valodā tika paziņota 2008. gada 11. jūlijā.

45 Prasības pieteikumā ietverto prasījumu starpā ir lūgums "atcelt lēmumu pilnībā", nesniedzot papildu precizējumus par strīda priekšmetu. Tomēr prasības pieteikuma 1. punktā ir norādīts, ka prasītāji vēlas "panākt Komisijas [..] Lēmuma C(2008) 3043, kas *Fluorsid* un *Minmet* paziņots attiecīgi 2008. gada 11. [..] un 9. jūlijā, atcelšanu". Tāpat prasības pieteikuma 3. punktā ir precizēts, ka "ar šo prasību [..] *Fluorsid* un *Minmet* apstrīd lēmumu [..], ar kuru Komisija [..] ir secinājusi [EKL..] 81. panta pārkāpumu un ar kuru tādēļ tā uzlikusi solidāru sodu *Fluorsid* un *Minmet*". Visbeidzot, prasības pieteikuma pielikumā prasītāji ir iekļāvuši tikai lēmumu, kas adresēts *Fluorsid* itāļu valodā, un nav iekļāvuši *Minmet* adresēto lēmumu angļu valodā. Proti, tikai Vispārējās tiesas procesa organizatoriskā pasākuma, kas veikts atbilstoši Reglamenta 64. pantam, rezultātā *Minmet* uzrādīja šo apstrīdētā lēmuma versiju.

46 No visiem šiem apstākļiem ir secināms, ka, lai gan prasītāji nav skaidri norādījuši, ka to prasība īstenībā ir vērsta pret diviem juridiski atšķirīgiem lēmumiem, kas respektīvi ir adresēti divām dažādām juridiskām personām, tomēr no prasības pieteikuma pietiekami skaidri un precīzi izriet, ka prasītāji ir vēlējušies apstrīdēt un lūgt atcelt šos divus lēmumus tiktāl, ciktāl tie prasītājiem ir nelabvēlīgi. Proti, kā prasītāji ir atkārtoti norādījuši tiesas sēdē, par ko izdarīta atzīme minētās tiesas sēdes protokolā, tie uzskata "apstrīdēto lēmumu" par "vienīgo un vienotu lēmumu", kas tiem ticis paziņots, jo ar to esot noteikta to solidārā atbildība par vienu pārkāpjošu rīcību un tādēļ tiem solidāri uzlikts viens naudas sods.

C – *Par* Minmet *prasības pieņemamību*

47 Saistībā ar *Minmet* celtās prasības pieņemamību, ciktāl tā attiecas uz tam adresēto lēmumu, ir jāatgādina, ka Komisija norāda, ka šī prasība ir celta novēloti, 2008. gada 20. septembrī, un ka tādēļ tā ir jāatzīst par nepieņemamu. Šajā ziņā *Minmet* apgalvo, ka šis nokavējums ir noticis elektronisko komunikāciju darbības traucējumu dēļ. Runa esot par tehniska rakstura objektīviem faktiem, kuri neesot paredzami un līdz ar to attaisnojoši.

48 Atsevišķi no jautājuma par to, vai *Minmet* prasība par tam adresēto lēmumu ir pieņemama, ko apstrīd Komisija, ir jākonstatē, ka *Minmet* ir interese celt prasību par lēmumu, kas adresēts *Fluorsid*, un par šim pēdējam uzņēmumam uzlikto naudas sodu, par kura samaksu *Minmet* ir atzīts par solidāri

atbildīgu gan šajā lēmumā, gan tam individuāli paziņotajā lēmumā. Tā tas ir vēl jo vairāk tāpēc, ka *Fluorsid* adresētais lēmums veido primāru juridisku pamatu šai solidārajai *Minmet* atbildībai, kas ir nedalāmi saistīta ar *Fluorsid* atbildību un ar *Fluorsid* uzlikto naudas sodu. Tādējādi nav nekādu šaubu par *Minmet* interesi panākt šā naudas soda atcelšanu vai samazināšanu.

49 Katrā ziņā, kā tas atzīts judikatūrā, runājot par vienu un to pašu prasību, Savienības tiesa var atteikties pārbaudīt pārējo prasītāju tiesības celt prasību (Tiesas 1993. gada 24. marta spriedums lietā C-313/90 *CIRFS* u.c./Komisija, *Recueil*, I-1125. lpp., 31. punkts, un Vispārējās tiesas 2003. gada 8. jūlija spriedums lietā T-374/00 *Verband der freien Rohrwerke* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2275. lpp., 57. punkts).

50 Ņemot vērā iepriekš minēto, Vispārējā tiesa secina, ka *Minmet* prasība ir pieņemama tiktāl, ciktāl tā ir vērsta pret *Fluorsid* adresēto lēmumu, par kuru prasība tika iesniegta laicīgi.

51 Savukārt attiecībā uz *Minmet* prasību par tam adresēto lēmumu vispirms ir jāatgādina, ka Komisija lūdz noraidīt šo prasību kā nepieņemamu, jo ir beidzies termiņš šīs prasības celšanai. Šajā ziņā ir jānorāda, ka divu mēnešu termiņš prasības celšanai, skaitot no attiecīgā tiesību akta paziņošanas, EKL 230. panta piektās daļas izpratnē ir absolūts un tas ir noteikts, lai nodrošinātu tiesisko situāciju skaidrību un noteiktību un novērstu jebkādu diskrimināciju vai patvaļīgu rīcību tiesvedībā. Līdz ar to tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, vai tas ir ievērots (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1997. gada 18. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-121/96 un T-151/96 *Mutual Aid Administration Services*/Komisija, *Recueil*, II-1355. lpp., 38. punkts). Proti, šis termiņš ir stingri noteikts, absolūts un nav pagarināms (Vispārējās tiesas 2011. gada 16. decembra spriedums lietā T-291/04 *Enviro Tech Europe* un *Enviro Tech International*/Komisija, Krājums, II-8281. lpp., 95. punkts).

52 Aplūkojamajā lietā *Minmet* paziņojumu par apstrīdēto lēmumu saņēma 2008. gada 9. jūlijā. Atbilstoši Reglamenta 101. panta 1. punkta a) apakšpunktam, "ja dienās, nedēļās, mēnešos vai gados izteiktu termiņu ir jāsāk skaitīt no kāda notikuma vai darbības brīža, tad dienu, kad notiek attiecīgais notikums vai darbība, attiecīgajā termiņā neiekļauj". Šī paša reglamenta 102. panta 2. punktā ir noteikts, ka procesuālos termiņus pagarina, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, par fiksētu desmit dienu termiņu. Tādējādi aplūkojamajā gadījumā termiņš prasības celšanai par *Minmet* adresēto lēmumu beidzās 2008. gada 19. septembrī, šo faktu *Minmet* tiesas sēdē ir atzinis, un par to izdarīta atzīme minētās tiesas sēdes protokolā. Taču *Minmet* savu prasību par tam adresēto lēmumu cēla tikai 2008. gada 20. septembrī, kad tas iesniedza prasības pieteikumu Vispārējās tiesas kancelejā.

53 *Minmet* apgalvo, ka līdz ar Vispārējās tiesas lūgumu novērst trūkumus prasības pieteikumā prasības celšanas termiņš esot ticis pagarināts. Tomēr, ņemot vērā, ka šis termiņš ir stingri noteikts, absolūts un nav pagarināms (iepriekš 51. punktā minētais spriedums lietā *Enviro Tech Europe* un *Enviro Tech International*/Komisija, 95. punkts), ne šāds lūgums, ne arī fakts, ka Vispārējā tiesa ir akceptējusi šādu trūkumu novēršanu, nespēj ietekmēt prasības celšanas termiņa beigšanos. Proti, ir jau ticis nospriests, ka prasības pieņemamība ir jāizvērtē atbilstoši situācijai, kas pastāvēja prasības pieteikuma iesniegšanas brīdī. Ja tajā brīdī prasības celšanas nosacījumi nebija izpildīti, tad prasība ir nepieņemama. Proti, trūkumu novēršana ir iespējama tikai tad, ja tā notiek līdz prasības celšanas termiņa beigām (skat. Vispārējās tiesas 2010. gada 7. septembra rīkojumus lietā T-532/08 *Norilsk Nickel Harjavalta* un *Umicore*/Komisija, Krājums, II-3959. lpp., 70. punkts, un lietā *Etimine* un *Etiproducts*/Komisija, Krājums, II-4017. lpp., 76. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr ir jākonstatē, ka aplūkojamajā lietā trūkumi tika novērsti jau pēc prasības celšanas termiņa beigām un līdz ar to šī trūkumu novēršana vairs nevar padarīt *Minmet* prasību pieņemamu.

54 Tādējādi, ciktāl *Minmet* prasība ir vērsta pret tam adresēto lēmumu, tā ir celta novēloti un līdz ar to ir atzīstama par nepieņemamu.

55 Šo vērtējumu neatspēko pārējie prasītāju izvirzītie argumenti.

56 Pirmkārt, tas vien, ka šo prasību *Fluorsid* un *Minmet* ir iesnieguši kopīgi – kā ekonomiska vienība – pret "apstrīdēto lēmumu", kurā netiek nošķirti tiem attiecīgi adresētie individuālie lēmumi, nevar ļaut secināt, ka uz *Minmet* attiecas tāds pats prasības celšanas termiņš kā uz *Fluorsid*.

57 Ir taisnība, ka uzņēmuma jēdziens EKL 81. panta 1. punkta izpratnē ir jāsaprot kā tāds, kas apzīmē ekonomisku vienību pat tad, ja no juridiskā viedokļa šo ekonomisko vienību veido vairākas fiziskas vai juridiskas personas. Ja šāda ekonomiska vienība pārkāpj konkurences tiesību normas, saskaņā ar personiskās atbildības principu šajā pārkāpumā nepārprotami ir jāvaino juridiska persona, kam varēs tikt uzlikts naudas sods, un paziņojums par iebildumiem, kā arī – vēl jo vairāk – galīgais lēmums ir jāadresē šai pēdējai, norādot, kādā statusā šai juridiskajai personai tiek pārmesti apgalvotie fakti (skat. Tiesas 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija, Krājums, I-8237. lpp., 54.–57. punkts un tajos minētā judikatūra; ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumi saistībā ar šo spriedumu, Krājums, I-8241. lpp., 37. punkts).

58 Turklāt, ja šāda lēmuma adresāts nolemj celt prasību par tiesību akta atcelšanu, Savienības tiesa lemj vienīgi par tiem lēmuma elementiem, kas skar šo adresātu. Savukārt elementi, kas skar pārējos adresātus un nav tikuši apstrīdēti vai tikuši apstrīdēti novēloti, neietilpst strīda, kas jāizšķir Savienības tiesai, priekšmetā (iepriekš 43. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c., 53. punkts, un 2011. gada 29. marta spriedums apvienotajās lietās C-201/09 P un C-216/09 P *ArcelorMittal Luxembourg*/Komisija, Krājums, I-2239. lpp., 142. punkts).

59 Ir jākonstatē, ka *Minmet* ir atsevišķi no *Fluorsid* pastāvoša juridiska persona un ka tādējādi attiecībā uz *Minmet* adresēto lēmumu tam nevar tikt piemērots prasības celšanas termiņš, kas piemērojams *Fluorsid* adresētajam lēmumam. Proti, runa ir par diviem atšķirīgiem lēmumiem, kuri adresēti divām dažādām juridiskām personām, paziņoti dažādos datumos un attiecībā uz kuriem prasības celšanas termiņš ir jāaprēķina atsevišķi.

60 Otrkārt, saistībā ar *Minmet* atsaukšanos uz nepārvaramas varas apstākļiem un atvainojamu maldību ir jāatgādina judikatūra, saskaņā ar kuru nepārvaramas varas un neparedzētu apstākļu jēdzieni ietver objektīvu elementu, kurš attiecas uz neparastiem un no uzņēmēja neatkarīgiem apstākļiem, un subjektīvu elementu, kas saistīts ar attiecīgās personas pienākumu nodrošināties pret neparasta notikuma sekām, veicot – bez pārmērīgām pūlēm – atbilstošus pasākumus. Uzņēmējam it īpaši ir jāizrāda rūpība procesuālo termiņu ievērošanā. Līdz ar to runa ir par neparastām grūtībām, kas nav atkarīgas no prasītāja gribas un šķiet esam nenovēršamas, neraugoties uz to, ka ir tikusi izrādīta visa atbilstošā rūpība (Tiesas 1994. gada 15. decembra spriedums lietā C-195/91 P *Bayer*/Komisija, *Recueil*, I-5619. lpp., 31. un 32. punkts). Turklāt no tiesiskā regulējuma par procesuālajiem termiņiem piemērošanas var atkāpties tikai tad, ja saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta otro daļu pastāv patiešām ārkārtas apstākļi – neparedzēti apstākļi vai nepārvarama vara –, jo šo normu stingra ievērošana atbilst tiesiskās noteiktības prasībai un nepieciešamībai novērst jebkādu diskrimināciju vai patvaļīgumu tiesvedības darbībās (skat. Tiesas 2007. gada 8. novembra rīkojumu lietā C-242/07 P Beļģija/Komisija, Krājums, I-9757. lpp., 16. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Konkrētāk runājot par atvainojamas maldības jēdzienu, ir ticis nospriests, ka tas paredz vienīgi ārkārtējus apstākļus, kuros, piemēram, attiecīgā iestāde ir rīkojusies veidā, kas pats par sevi vai noteicošā mērā var radīt pieļaujamu apjukumu labticīgas attiecīgās personas prātā, kura izrādījusi rūpību, kādai jāpiemīt normāli informētai personai (Tiesas 2010. gada 14. janvāra rīkojums lietā C-112/09 P *SGAE*/Komisija, Krājums, I-351. lpp., 20. punkts), piemēram, tad, ja prasītājs sastopas ar kādu īpašu interpretācijas problēmu identificēt kompetento iestādi vai termiņa ilgumu (Tiesas 2002. gada 17. maija rīkojums lietā C-406/01 Vācija/Parlaments un Padome, *Recueil*, I-4561. lpp., 21. punkts, un iepriekš minētais rīkojums lietā *SGAE*/Komisija, 24. punkts; Vispārējās tiesas 1996. gada 6. jūnija spriedums lietā T-382/94 *Confindustria* un *Romoli*/Padome, *Recueil*, II-519. lpp., 21. punkts).

62 Tomēr aplūkojamajā lietā, pirmkārt, attiecībā uz prasības celšanas termiņiem piemērojamās tiesību normas neradīja *Minmet* nekādas interpretācijas problēmas. Turklāt Komisija nav rīkojusies veidā, kas varētu radīt apjukumu attiecībā uz termiņa novērtēšanu. Gluži pretēji, Komisija ir izpildījusi skaidrības un tiesiskās noteiktības prasības, dažādos datumos paziņojot divus atšķirīgus lēmumus – turklāt dažādās valodu versijās, proti, angļu valodā uzņēmumam *Minmet* un itāļu valodā uzņēmumam *Fluorsid* – divām dažādām juridiskām personām. No tā izriet, ka *Minmet* noteikti bija spējīgs noskaidrot un apzināties, ka tie ir divi juridiski atšķirīgi lēmumi, katrs no kuriem rada atšķirīgas tiesiskas sekas attiecībā uz katru no prasītājiem.

63 Otrkārt, *Minmet* sniedz pārāk maz informācijas – bez pierādījumiem pamatošanai – saistībā ar savu tēzi par to, ka cēlonis prasības novēlotajai celšanai bija elektronisko komunikāciju darbības traucējumi un neparedzētā aizkavēšanās, elektroniskā pasta sistēmai paziņojot par nenosūtīšanu, kā arī faksa aparāta darbības traucējumi. Proti, pat no *Minmet* procesuālajiem rakstiem nav skaidrs, kurā datumā tas bija mēģinājis nosūtīt prasības pieteikumu. Ar šādiem neskaidriem un neatbalstītiem apgalvojumiem nevar pietikt, lai konstatētu nepārvaramas varas apstākļus vai atvainojamu maldību. Līdz ar to šis arguments ir jānoraida kā acīmredzami nepamatots.

64 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka *Minmet* nav apstrīdējis tam adresēto lēmumu EKL 230. panta piektajā daļā paredzētajā prasības celšanas termiņā un līdz ar to minētais lēmums attiecībā uz *Minmet* kļuvis galīgs un tam vairs nav tiesību apstrīdēt šī lēmuma tiesiskumu.

II – *Par lietas būtību*

A – *Atcelšanas pamatu kopsavilkums*

65 Savas prasības pamatošanai prasītāji būtībā izvirza trīs pamatus.

66 Pirmais prasības pamats galvenokārt ir saistīts ar EKL 81. panta pārkāpumu. Pirmkārt, aizliegtā vienošanās, uz kuru norāda Komisija apstrīdētajā lēmumā, esot bijusi "neiespējama". Otrkārt, pat ja šāda vienošanās pastāvētu, tā nebūtu ietekmējusi tirgu, jo 2000. gada jūlijā noslēgtais nolīgums par cenām nevarētu radīt sekas 2000. gada otrajā pusgadā, kā to apgalvojusi Komisija apstrīdētajā lēmumā. Cenas 2000. gada otrajam pusgadam esot noteiktas 1999. gadā vai "vismaz" 2000. gada pirmo mēnešu laikā. Treškārt, prasītāji apstrīd tēzi, ka Milānas sanāksmes laikā būtu noslēgts kāds nolīgums ar konkurenci ierobežojošu mērķi. Tā esot bijusi tikai informācijas apmaiņa starp konkurentiem. Šajā kontekstā prasītāji apgalvo pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu saskaņā ar EKL 253. pantu attiecībā uz pierādījumiem par pārkāpumu, kā arī Regulas Nr. 1/2003 2. pantu.

67 Otrais prasības pamats attiecas uz tiesību uz aizstāvību, Regulas Nr. 1/2003 27. panta, EKL 81. panta, kā arī "EKL 253. vai 173. panta" pārkāpumu. Pirmkārt, apstrīdētajā lēmumā esot izdarīts secinājums par citu pārkāpumu, nevis to, kas pārmests paziņojumā par iebildumiem. Komisija esot balstījusies uz faktiskiem apstākļiem, kas neesot minēti paziņojumā par iebildumiem un attiecībā uz kuriem procesa dalībnieki neesot varējuši aizstāvēties. Otrkārt, Komisija administratīvā procesa materiāliem dokumentus, kas saistīti ar *Fluorsid* pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu, esot pievienojusi pēc tam, kad tā bija šo pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu "ignorējusi" paziņojumā par iebildumiem.

68 Trešais prasības pamats, kas izvirzīts pakārtoti, ir saistīts ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta pārkāpumu attiecībā uz prasītājiem uzlikto naudas sodu. Prasītāji apstrīd, kā apstrīdētajā lēmumā ir definēta un izteikta skaitļos atbilstošā tirgus vērtība. Komisijas noteiktais pārkāpuma smagums esot nesamērīgs. Tāpat prasītāji norāda uz 2006. gada pamatnostādņu 18. punkta nepareizu piemērošanu.

B – *Par pirmo prasības pamatu – EKL 81. panta pārkāpumu*

1. Ievada apsvērumi

69 Prasītāji būtībā apgalvo, pirmkārt, ka apstrīdētajā lēmumā Komisijas konstatētā aizliegtā vienošanās esot bijusi "neiespējama". Attiecīgie uzņēmumi neesot bijuši spējīgi uzspiest alumīnija ražotājiem alumīnija fluorīda cenu tirgū, jo šo cenu esot noteicis nevis piedāvājums, bet gan pieprasījums. Otrkārt, Milānas sanāksmes mērķis esot bijis nevis noteikt "karteļa cenu", bet gan, "ņemot vērā noteiktas cenas funkcijas, noskaidrot, kāda būtu cena, kas ļautu attiecīgajiem apstrīdētā lēmuma adresātiem "palikt tirgū", neraugoties uz ražošanas izmaksu straujo pieaugumu". Turklāt sarunas par alumīnija fluorīda cenu esot notikušas katru gadu attiecībā uz nākamā gada piegādēm. Tātad tāpat neesot iespējama situācija, kurā 2000. gada jūlijā noslēgtais nolīgums par cenām varētu radīt sekas 2000. gada otrajā pusgadā. Prasītāji līdz ar to secina, ka, pat ja pastāvētu apstrīdētajā lēmumā Komisijas apgalvotais pārkāpums, tas nebūtu varējis radīt sekas konkrētajā tirgū. Visbeidzot, attiecībā uz "Milānas faktiem" prasītāji uzskata, ka Komisija esot savākusi pierādījumus par informācijas apmaiņu starp konkurentiem, nevis par aizliegto vienošanos, kurai "būtu ierobežojošs mērķis". Tādējādi Komisija esot pārkāpusi EKL 81. pantu, pienākumu norādīt pamatojumu atbilstoši EKL 253. pantam attiecībā uz pārkāpuma pierādījumu norādīšanu, kā arī Regulas Nr. 1/2003 2. pantu.

70 Komisija lūdz šo pamatu noraidīt.

71 Vispirms ir jāatgādina pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru, pirmkārt, lietas dalībniekam vai iestādei, kas norāda uz konkurences tiesību normu pārkāpumu, par to ir jāsniedz pierādījumi, kas ļautu juridiski pietiekami konstatēt pārkāpumu veidojošos faktus, un, otrkārt, uzņēmumam, kas pārkāpuma konstatācijas atspēkošanai izvirza kādu aizstāvības pamatu, ir jāsniedz pierādījumi, ka ir izpildīti šī aizstāvības pamata izmantošanas nosacījumi tādējādi, ka minētajai iestādei līdz ar to būtu jāizmanto kādi citi pierādījumi (Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe* /Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 58. punkts; 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 78. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 16. novembra spriedums lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 50. punkts).

72 Attiecībā uz pierādījumu sniegšanu par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu tāpat ir jāatgādina, ka Komisijai ir jāsniedz precīzi un saskaņoti pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību par to, ka apgalvotais pārkāpums ir noticis (šajā ziņā skat. Tiesas 1984. gada 28. marta spriedumu apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *Compagnie royale asturienne des mines* un *Rheinzink*/Komisija, *Recueil*, 1679. lpp., 20. punkts). Tiesas šaubas ir jātulko par labu uzņēmumam, kas ir lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, adresāts. Tādējādi tiesa nevar secināt, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi attiecīgā pārkāpuma esamību, ja tiesai joprojām pastāv šaubas par šo jautājumu, tostarp lemjot par prasību atcelt lēmumu par naudas soda uzlikšanu (Vispārējās tiesas 2005. gada 25. oktobra spriedums lietā T-38/02 *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, II-4407. lpp., 215. punkts).

73 Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ne visiem Komisijas sniegtajiem pierādījumiem ir noteikti jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru no pārkāpuma elementiem. Pietiek, ka iestādes minētais liecinājumu kopums, izvērtēts visaptveroši, atbilst šai prasībai (skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering* u.c./Komisija, Krājums, II-2501. lpp., 180. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Turklāt parasti aktivitātes, uz kurām attiecas pret konkurenci vērstie nolīgumi un darbības, notiek slepeni, sapulces notiek slepus un ar tām saistītā dokumentācija ir ierobežota līdz minimumam. No tā izriet, ka pat tad, ja Komisija atrod dokumentus, kas skaidri liecina par nepieļaujamu kontaktu nodibināšanu starp uzņēmējiem, tādus kā sanāksmju protokoli, parasti tie ir tikai nepilnīgi un no konteksta atrauti pierādījumi, tādējādi bieži vien atsevišķas detaļas jārekonstruē ar dedukcijas

palīdzību. Tādēļ vairumā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīguma esamība ir jāizsecina no vairākām sakritībām un liecinājumiem, kuri, vērtējot kopumā, var būt pierādījums konkurences tiesību normu pārkāpumam, ja nepastāv cits loģisks izskaidrojums (iepriekš 71. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 55.–57. punkts, un Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, Krājums, I-729. lpp., 51. punkts).

75 "Nolīguma" un "saskaņotu darbību" jēdzieni EKL 81. panta 1. punkta izpratnē aptver kolūzijas formas, kurām ir viens un tas pats raksturs un kuras atšķiras tikai pēc to intensitātes un izpausmes veidiem (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 131. un 132. punkts, un Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1487. lpp., 190. punkts). Turklāt salikta pārkāpuma gadījumā nevar prasīt, lai Komisija precīzi kvalificētu pārkāpumu kā nolīgumu vai saskaņotas darbības, jo EKL 81. pantā ir paredzēti abi šie pārkāpuma veidi (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 111.–114. punkts, un Vispārējās tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, II-931. lpp., 696. punkts). Tādējādi – kā tas ir šajā lietā – pārkāpuma kvalificēšana par nolīgumu "un/vai" saskaņotām darbībām ir saprotama tādējādi, ka tā attiecas uz tādu faktisko apstākļu kopumu, no kuriem daži apstākļi ir kvalificēti par nolīgumu un daži citi – par saskaņotām darbībām EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, kurā nav paredzēta specifiska šī saliktā pārkāpuma veida kvalifikācija (Vispārējās tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 264. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *HFB* u.c./Komisija, 187. punkts).

2. Atgādinājums par apstrīdētā lēmuma saturu

76 Ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija, lai konstatētu EKL 81. panta pārkāpumu, galvenokārt ir balstījusies uz šādiem dokumentiem: atskaiti par Milānas sanāksmi (apstrīdētā lēmuma preambulas 77. un 81.–88. apsvērums), *O.* no *Boliden* struktūrvienības "Noralf" piezīmēm, kas veiktas šīs sanāksmes laikā (apstrīdētā lēmuma preambulas 89. apsvērums), *O.* paziņojumu attiecībā uz minēto atskaiti (apstrīdētā lēmuma preambulas 90. apsvērums), *O.* 2000. gada 25. oktobra piezīmēm attiecībā uz telefonsarunu starp *Boliden* struktūrvienību "Noralf" un *IQM* (apstrīdētā lēmuma preambulas 94. apsvērums), kā arī *Minmet* [darbinieka] *C.* 2000. gada 8. un 9. novembra piezīmēm (apstrīdētā lēmuma preambulas 95. un 96. apsvērums). Komisija, pamatojoties uz šiem dokumentiem, secināja, ka 2000. gada 12. jūlijā Milānā ir notikusi sanāksme starp *Fluorsid* pārstāvi *R.*, *ICF* pārstāvi *G.* un *IQM* pārstāvi *A.*, kurā *Boliden* struktūrvienības "Noralf" pārstāvis *O.* piedalījās pa telefonu. Atskaiti par Milānas sanāksmi sagatavoja *R.* no *Fluorsid*. Komisijas ieskatā šai sanāksmei esot bijis pret konkurenci vērsts saturs un mērķis (apstrīdētā lēmuma preambulas 115.–122. apsvērums).

77 Iepriekš minētajos dokumentos lietotie tehniskie termini un saīsinājumi atbilst šādām definīcijām:

— "US$/T" vai "US$/MT" nozīmē, ka cenas ir norādītas ASV dolāros (USD) par tonnu vai metrisko tonnu;

— "Incoterms" nozīmē "International Commercial Terms" (starptautiskie tirdzniecības noteikumi);

— "FCA" (*Free Carrier*) nozīmē "franko pie vedēja";

— "FOB" (*Free On Board*) nozīmē "franko uz kuģa";

— "CFR" (*Cost and Freight*) nozīmē "cena un frakts";

— "C & F Filo" (*Cost and Freight* un *Free in Liner out*) nozīmē "cena un frakts (pārvadājums un izkraušana)";

— "LME" (*London Metal Exchange*), franču valodā "Bourse de métaux de Londres" [Londonas Metālu birža], ir vieta, kurā notiek metālu kotēšana. LME kurss nosaka alumīnija cenu. Attiecīgajos dokumentos šis saīsinājums norāda uz alumīnija cenu;

— "AlF_3" ir alumīnija fluorīda saīsinājums. Turklāt ir jānorāda, ka alumīnija fluorīda cena var tikt aprēķināta kā procentuālā daļa no LME kursa. Saskaņā ar lietas dalībnieku norādīto AlF_3 cena parasti ir diapazonā no 45 līdz 55 % no LME, kas atbilst summai no USD 650 līdz USD 900 apmērā.

78 Tāpat ir jāatzīmē, ka dokumentus, uz kuriem balstījusies Komisija apstrīdētajā lēmumā, ir iesniedzis vai nu *Boliden*, vai arī citi aizliegtās vienošanās dalībnieki, tostarp *Fluorsid*. Prasītāji nav apstrīdējuši ne minēto dokumentu autentiskumu, ne to uzticamību, ne arī to pierādījuma spēku, un neviens no lietas materiālu elementiem nedod pamatu pieņemt, ka to pierādīšanas vērtība būtu apstrīdama. Proti, prasītāji neapšauba šo pierādījumu saturu kā tādu, bet vienīgi apstrīd secinājumus, ko no tiem izdarījusi Komisija, lai konstatētu aizliegtās vienošanās esamību.

3. Par pierādījumiem par pārkāpumu

79 Apstrīdētajā lēmumā Komisija uzskata, ka Milānas sanāksmes dalībnieki ir noslēguši nolīgumu par alumīnija fluorīda pārdošanas cenas paaugstināšanu par 20 %. Tāpat tie esot noteikuši vispārīgu cenas līmeni vairākos pasaules reģionos, tostarp Eiropā, un dažos gadījumos esot sadalījuši tirgus un apmainījušies ar konfidenciālu komercinformāciju. Līdz ar to ir jāizvērtē pierādījumi, uz kuriem balstījusies Komisija apstrīdētajā lēmumā, lai pamatotu savus secinājumus.

80 Vispirms atskaitē par Milānas sanāksmi ir norāde uz kopējā izmaksu apjoma palielināšanos par 20 % laikposmā no 1999. gada jūnija līdz 2000. gada jūnijam, kas lika paaugstināt alumīnija fluorīda cenas 2001. gadā par 20 %. Šajā sakarā turpinājumā ir precizēts:

"Tā kā [alumīnija fluorīda] pārdošanas cenas 2000. gadam tika noteiktas 1999. gada pirmā pusgada beigās un tā kā mūsu izmaksas 2000. gada vidū ir par 20 % augstākas nekā 1999. gadā, mūsu [alumīnija fluorīda] cenām 2001. gadā vajadzētu būt par 20 % lielākām nekā 2000. gada cenām. Trīs dalībnieki [*Fluorsid*, *ICF* un *IQM*] ir vienojušies, ka šis paaugstinājums ir pieņemams no ražotāja viedokļa. Tomēr ir jānoskaidro, vai piedāvājums/pieprasījums tirgū ļauj īstenot šādu paaugstinājumu" (apstrīdētā lēmuma preambulas 81. apsvērums).

81 Tātad no atskaites par Milānas sanāksmi skaidri izriet, ka pārstāvji, kas piedalījās šajā sanāksmē, tostarp *Fluorsid* pārstāvis, ir vienojušies par savas alumīnija fluorīda pārdošanas cenas paaugstināšanu par 20 % 2001. gadam.

82 Turklāt saistībā ar Eiropas tirgu atskaitē par Milānas sanāksmi ir norāde uz šo pārstāvju starpā panākto vienošanos par "FCA" cenu USD 775 apmērā, t.i., "FOB" cenu USD 800 apmērā, par vienu alumīnija fluorīda tonnu attiecībā uz 2001. gadu:

"Attiecībā uz 2001. gadu [*ICF*] vēlas palielināt cenas līdz 800 USD/t FCA *Mordijk* un 775 USD/t FOB *Gabes*. [Tātad] Eiropas ražotāja cena ir 775/800 USD/t FCA/FOB no Eiropas ražotāja" (apstrīdētā lēmuma preambulas 85. apsvērums).

83 No visiem šiem dokumentiem izriet, ka šī cena ir minimālā pārdošanas cena; aizliegtās vienošanās dalībnieki skartajos tirgos nevarēja piedāvāt cenu, kas būtu par to zemāka.

84 Šos secinājumus apstiprina *O*. no *Boliden* struktūrvienības "Noralf" piezīmes, ko viņš veica Milānas sanāksmes laikā, kurā viņš piedalījās pa telefonu, kā arī Komisijai sniegtie viņa mutvārdu paziņojumi (apstrīdētā lēmuma preambulas 77., 89. un 90. apsvērums). Piemēram, no šīm piezīmēm un paziņojumiem izriet, ka minētās sanāksmes dalībnieki apstiprināja vajadzību palielināt cenas par 20 % un pēc tam, kad viņi bija sastādījuši izmaksu tabulu, secināja, ka cenas 2001. gadam ir jāpalielina par 20 % un jānosaka USD 800 par vienu tonnu apmērā, kas atbilst 50 % no "LME" cenas.

85 Turklāt daudzi dokumenti, kas sagatavoti pēc Milānas sanāksmes, liecina, ka šīs sanāksmes dalībnieki ievēroja šā nolīguma noteikumus, uzturēja šajā saistībā divpusējus kontaktus un apmainījās ar konfidenciālu komercinformāciju, lai tostarp savstarpēji kontrolētu savu attiecīgo cenu politiku. Piemēram, *T*. no *Boliden* struktūrvienības "Noralf" piezīmēs, kuras bija adresētas *O*., kurš arī piederēja pie *Boliden* struktūrvienības "Noralf", attiecībā uz 2000. gada 25. oktobrī notikušo telefonsarunu starp *T*. un *A*. no *IQM* ir norādīts, ka šīs pēdējās minētās personas apmainījās ar informāciju par saviem cenu piedāvājumiem kādam klientam Austrālijā. Šie cenu piedāvājumi atbilda minimālajai cenai USD 800 par vienu tonnu apmērā, par ko bija panākta vienošanās Milānas sanāksmes laikā. Proti, no tām ir secināms, ka *IQM* piedāvāja šim klientam cenu līmeni "USD 850 – 875 – 900", kamēr *Boliden* struktūrvienība "Noralf" norādīja, ka tā bija piedāvājusi cenu aptuveni USD 800 apmērā, bet vēl nebija noslēgusi vienošanos ar Austrālijas klientu (apstrīdētā lēmuma preambulas 94. apsvērums).

86 Vēl no *C*., *Minmet* [pārstāvja], piezīmēm par viņa 2000. gada 8. novembra telefonsarunu ar *G*. no *ICF* izriet, ka šis pēdējais sūdzējās par "nepietiekami augstām" cenām, ko bija piedāvājis *Minmet* Ēģiptē veiktajā uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu procedūrā – tās bija vienādas ar "USD 725 par tonnu FOB"/"USD 745 par tonnu CFR" – un vaicāja, kā *Minmet* plāno paaugstināt cenu Venecuēlā līdz USD 875 par tonnu, ņemot vērā, ka Venecuēlas [uzņēmēji] var piekļūt uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu procedūrai Ēģiptē. Atbilstoši tam, kas norādīts šajās pašās piezīmēs, *ICF* atkārtoti apstiprināja, ka cenas, kas piedāvātas kādam Brazīlijas klientam, ir pārsniegušas USD 800 par tonnu (apstrīdētā lēmuma preambulas 95. apsvērums).

87 Turklāt atbilstoši tam, kas minēts citā atskaitē, kuru 2000. gada 9. novembrī sagatavojis *Minmet* un kura nosūtīta *Fluorsid*, attiecībā uz sanāksmi starp *C*. un *K*. no *Minmet*, kā arī *G*. un *T*. no *ICF* šis pēdējais uzņēmums informēja *Minmet* par to, ka tas ir noslēdzis līgumu par cenu USD 845 ar Brazīlijas klientu, un apstiprināja, ka tas nepiedāvās vairāk par 6 000 metrisko tonnu Venecuēlas tirgū. *Minmet* uzsvēra, ka ir jānodrošina, lai cenas Venecuēlā pārsniegtu USD 800 "CFR" (apstrīdētā lēmuma preambulas 96. apsvērums).

88 Tātad no dokumentiem attiecībā uz 2000. gada 25. oktobrī, kā arī 8. un 9. novembrī notikušo saziņu izriet, ka attiecīgie uzņēmumi veica savstarpēju kontroli pār cenu līmeņiem. Turklāt, kā to pareizi norādījusi Komisija apstrīdētajā lēmumā, cenas atbilda Milānas sanāksmes laikā veikto sarunu rezultātiem. Šajā ziņā ir arī jānorāda, ka 2000. gada 25. oktobra, kā arī 8. un 9. novembra dokumentos ir minēta pēc Milānas sanāksmes notikusī saziņa starp tās dalībniekiem, it īpaši starp prasītājiem un *ICF*, kas acīmredzami bija saistīta ar minētās sanāksmes laikā noslēgto nolīgumu par cenām, jo tajos ir norāde uz šī nolīguma pamatelementiem.

89 Šis nolīgums par cenām attiecās, no vienas puses, uz Eiropas tirgiem. Šajā ziņā atskaitē par Milānas sanāksmi cita starpā ir ietvertas prognozes par alumīnija fluorīda ražošanas un pārdevumu apjomu 2001. gadā attiecībā uz Itāliju, Rumāniju, Spāniju, Skandināviju, Vāciju, Beniluksu un Apvienoto Karalisti (apstrīdētā lēmuma preambulas 85. apsvērums). Šajā kontekstā *ICF* ir norādījis uz vēlmi palielināt cenu līdz USD 800 par tonnu 2001. gadā pēc nosacījumiem "FCA Mordijk" un līdz USD 775 par tonnu pēc nosacījumiem "FOB Gabes", kā rezultātā Eiropas ražotāja cena būtu USD 775/800 par tonnu "FCA/FOB" (skat. šā sprieduma 82. punktu).

90 No otras puses, Komisija ir konstatējusi, ka šis nolīgums bija piemērojams arī dažādiem pasaules reģioniem. Piemēram, saskaņā ar atskaiti par Milānas sanāksmi attiecībā uz Austrāliju "cenas ideja" 2001. gadam bija USD 800 par tonnu "FOB Europe" jeb "50 % LME FOB", savukārt Eiropas cena

varēja būt augstāka nekā Ķīnas cena un tai bija jābūt USD 875 par tonnu (apstrīdētā lēmuma preambulas 86. apsvērums). Attiecībā uz Dienvidameriku atskaitē ir minētas cenas 2000. gadā un minimālās cenas 2001. gadam. Attiecībā uz Venecuēlu 2001. gadam ir norādīta cena USD 850 par metrisko tonnu pēc nosacījumiem "C & F Filo" un absolūtā minimālā cena USD 890 par metrisko tonnu. Attiecībā uz Brazīliju visi ražotāji ir vienisprātis par to, ka cena ir jānosaka aptuveni "50 % LME FOB" un USD 875 par tonnu CFR (apstrīdētā lēmuma preambulas 87. apsvērums).

91 Savos Komisijai sniegtajos mutvārdu paziņojumos *O.* no *Boliden* struktūrvienības "Noralf" turklāt apgalvoja, ka Milānas sanāksmes dalībnieki bija vienojušies par katra dalībnieka klientiem, kā arī par cenu līmeni, kāds būtu jāuztur Eiropā un ārpus Eiropas. Tādējādi Milānas sanāksmes mērķis bija panākt kopīgu izpratni par to, kā būtu jāievieš jaunie cenas līmeņi. Milānas sanāksmes dalībnieki ir sadalījuši savā starpā daudzumus, kas piedāvājami dažādiem klientiem. Ir panākta netieša vienošanās par to, ka tiks ievēroti katra attiecīgā dalībnieka klienti un piegādes katram klientam (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 90. apsvērumu).

92 Tāpat no 2000. gada 25. oktobra telefonsarunas piezīmēm izriet, ka *A.* no *IQM* vēlējās "uzturēt kontaktus" ar *T.* no *Boliden* struktūrvienības "Noralf", tostarp attiecībā uz alumīnija fluorīda cenu līmeni Austrālijā, atgādinot par cenu USD 800 apmērā, par ko bija panākta vienošanās Milānas sanāksmes laikā (apstrīdētā lēmuma preambulas 94. apsvērums).

93 Visbeidzot, tāpat no atskaites par Milānas sanāksmi izriet, ka vēlāk Milānas sanāksmes dalībnieki, proti, *Fluorsid*, *ICF* un *IQM*, apmainījās ar informāciju par ražošanas un pārdevumu apjomu 2000. gadā, kā arī par prognozēm 2001. gadam attiecībā uz dažādām pasaules valstīm, norādot precīzus daudzumus, kā arī sniedzot informāciju pa ražotājiem un klientiem. Attiecībā uz "individuāliem tirgiem" atskaitē ir minēts (apstrīdētā lēmuma preambulas 84. apsvērums):

"Mēs esam izskatījuši katru tirgu, lai noteiktu vispārīgu cenu līmeni un – dažos gadījumos – lai sadalītu tirgu. Tomēr mēs esam vienojušies, ka neatkarīgi no tā, kurš iegūst pārdošanas tiesības, tam ir jāpanāk augstāks cenas līmenis. Līdz ar to mums ir jāatturas no jebkādām būtiskām cenu atlaidēm."

94 Tātad Milānas sanāksmes dalībnieki apmainījās ar konfidenciālu komercinformāciju, tostarp informāciju par saviem ražošanas apjomiem, par daudzumiem, ko tie pārdevuši vai plāno pārdot, par saviem klientiem gan Eiropā, gan pasaulē, par savu cenu noteikšanu, kā arī par tirgu sadali savā starpā, lai panāktu vienošanos par šiem konkurences raksturlielumiem.

95 Tādējādi no visiem šiem pierādījumiem, kuru saturu kā tādu prasītāji neapstrīd, izriet, ka Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka ir pastāvējis nolīgums par cenu noteikšanu EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta izpratnē, kas noslēgts Milānas sanāksmes, kurā piedalījušies prasītāji, laikā.

96 Līdz ar to apstrīdētajā lēmumā Komisija ir pierādījusi Milānas sanāksmes pret konkurenci vērsto mērķi un nolīguma, ar kuru pārkāpts EKL 81. panta 1. punkts, esamību, savukārt nav jāpierāda, ka šis nolīgums radītu kādas sekas (iepriekš 75. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 123. punkts, un iepriekš 73. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 181. punkts). Šajā ziņā ir jāatgādina, ka vērtējumā, vai uz nolīgumu attiecas EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, šī nolīguma pret konkurenci vērstais mērķis un pret konkurenci vērstās sekas ir nevis kumulatīvi, bet gan alternatīvi nosacījumi. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šī nosacījuma alternatīvais raksturs, uz ko norāda saikļa "vai" lietojums, liek vispirms ņemt vērā nolīguma mērķi, ievērojot ekonomisko kontekstu, kurā tas ir piemērojams. Ja ir konstatēts, ka nolīgumam piemīt pret konkurenci vērsts mērķis, nav vajadzības izskatīt tā sekas (šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 6. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija u.c., Krājums, I-9291. lpp., 55. punkts, un 2011. gada 4. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-403/08 un C-429/08 *Football Association Premier League* u.c., Krājums, I-9083. lpp., 135. punkts). Līdz ar to prasītāju arguments, ka šāda nolīguma īstenošana esot "neiespējama", ir jānoraida.

97 Šajos apstākļos nav jāpārbauda, vai aplūkojamajā lietā ir izpildīti arī judikatūrā apstiprinātie kritēriji, kas reglamentē saskaņotu darbību jēdzienu (skat. iepriekš 75. punktā minēto judikatūru). Proti, tā kā šajā lietā "nolīgumu" veidojošais kritērijs, kas ir nepieciešams, lai būtu piemērojams EKL 81. pantā paredzētais aizliegums, ir izpildīts, runa ir tikai par vienas un tās pašas aizliegtās vienošanās alternatīvo kvalifikāciju, kura neietekmē pārējo vērtējuma daļu.

98 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka iebildums saistībā ar EKL 81. panta pārkāpumu ir jānoraida kā nepamatots.

99 Saistībā ar iebildumu par apgalvoto "pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu attiecībā uz pierādījumiem par pārkāpumu" ir jānorāda, ka prasītāji ir minējuši pamatojuma trūkumu tikai šā prasības pamata nosaukumā, neizvirzot tomēr argumentus tā pamatošanai. Tā kā šis iebildums nav detalizēti izklāstīts vai atbalstīts, ir jāuzskata, ka tas kopā ar šo prasības pamatu par lietas būtību veido vienu veselumu un attiecas uz apstrīdētā lēmuma motīvu daļas pamatotību (Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 65.–68. punkts). Līdz ar to šis iebildums kopā ar iebildumu par EKL 81. panta pārkāpumu veido vienu veselumu, un tātad tas nav jāizskata atsevišķi.

100 Pat ja tiktu pieņemts, ka prasītāji patiešām norāda uz pamatojuma neesamību vai ka šis pamats tiesai jāizskata pēc savas ierosmes, ir jāatgādina, ka EKL 253. pantā prasītajam pamatojumam ir skaidri un nepārprotami jāatspoguļo akta izdevējas iestādes argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām aizstāvēt savas tiesības un Savienības tiesai veikt pārbaudi (Tiesas 2003. gada 18. septembra spriedums lietā C-338/00 P *Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, I-9189. lpp., 124. punkts, un 2008. gada 10. jūlija spriedums lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala*, Krājums, I-4951. lpp., 166. un 178. punkts). Lai arī saskaņā ar EKL 253. pantu Komisijai ir jāmin faktiskie un tiesiskie apstākļi, no kuriem ir atkarīgs lēmuma attaisnojums, un juridiskie apsvērumi, kas tai likuši pieņemt šo lēmumu, šajā tiesību normā netiek prasīts, lai tā iztirzātu visus faktiskos un tiesiskos jautājumus, kas tikuši izskatīti administratīvajā procesā (Tiesas 1984. gada 17. janvāra spriedums apvienotajās lietās 43/82 un 63/82 *VBVB* un *VBBB*/Komisija, *Recueil*, 19. lpp., 22. punkts; 1989. gada 11. jūlija spriedums lietā 246/86 *Belasco* u.c./Komisija, *Recueil*, 2117. lpp., 55. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Volkswagen*/Komisija, 127. punkts; Vispārējās tiesas 2011. gada 5. oktobra spriedums lietā T-11/06 *Romana Tabacchi*/Komisija, Krājums, II-6681. lpp., 233. punkts). Prasības norādīt pamatojumu izpilde ir jāizvērtē, ņemot vērā lietas apstākļus, tostarp akta saturu, norādīto iemeslu būtību un adresātu vai citu personu, kuras akts skar tieši un individuāli, iespējamo interesi saņemt skaidrojumus (skat. Tiesas 2009. gada 2. decembra spriedumu lietā C-89/08 P Komisija/Īrija u.c., Krājums, I-11245. lpp., 77. punkts un tajā minētā judikatūra).

101 Aplūkojamajā lietā Komisija apstrīdētajā lēmumā detalizēti ir izklāstījusi faktiskos un juridiskos apstākļus, kā arī visus apsvērumus, kas tai likuši pieņemt šo lēmumu. Turklāt minētā lēmuma pamatojums ir pietiekams, lai ļautu prasītājiem noskaidrot tā pieņemšanas iemeslus savu tiesību aizstāvēšanas mērķiem un lai ļautu Vispārējai tiesai veikt pārbaudi. Līdz ar to nevar tikt secināta pamatojuma neesamība apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz EKL 81. panta pārkāpuma konstatēšanu un šis iebildums katrā ziņā ir jānoraida.

102 Tādēļ šis prasības pamats ir jānoraida pilnībā.

C – *Par otro prasības pamatu – tiesību uz aizstāvību pārkāpumu*

1. Ievada apsvērumi

103 Prasītāji apgalvo, ka Komisija attiecībā uz tiem esot pārkāpusi tiesības uz aizstāvību un Regulas Nr. 1/2003 2. un 27. pantu. Apstrīdētajā lēmumā esot izdarīts secinājums par citu pārkāpumu, nevis to, kas administratīvā procesa laikā tika minēts paziņojumā par iebildumiem. Komisija esot turpinājusi

savu izmeklēšanu un saņēmusi papildu dokumentus pēc paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas. Tomēr prasītājiem neesot bijusi iespēja īstenot šajā ziņā tiesības uz aizstāvību. Pirmkārt, apstrīdētajā lēmumā esot norādīti pārkāpumi un faktiskie elementi, kas neesot minēti paziņojumā par iebildumiem, tostarp dokumenti attiecībā uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo divpusējo saziņu. Otrkārt, paziņojumā par iebildumiem esot pārmests "turpināts pārkāpums", bet apstrīdētajā lēmumā – "pārkāpums, kas ilga sešus mēnešus". *Fluorsid* tāpat pārmet, ka paziņojumā par iebildumiem neesot minēts tā Komisijai iesniegtais pieteikums par naudas soda samazinājumu, un norāda uz to, ka paziņojumā par iebildumiem neesot sniegts pamatojums šī pieteikuma noraidīšanai.

104 Komisija nepiekrīt prasītāju argumentiem. Dokumenti par saziņu, kas notikusi pēc Milānas sanāksmes, esot ietverti Komisijas administratīvās lietas materiālos. Iebildumi, ko Komisija bija izvirzījusi pret aizliegtās vienošanās dalībniekiem, nekādi neesot tikuši paplašināti. Fakti, ko konstatējusi Komisija un kas pārmesti aizliegtās vienošanās dalībniekiem, šiem pēdējiem esot bijuši zināmi. Komisijas galīgajam lēmumam, t.i., apstrīdētajam lēmumam, neesot bijis jābūt identiskam paziņojumam par iebildumiem. Komisija norāda, ka tā nav uzskatījusi par nepieciešamu pieņemt papildu paziņojumu par iebildumiem attiecībā uz pierādījumiem, kas nebija minēti paziņojumā par iebildumiem. Ar šiem dokumentiem netiekot apšaubīti jau izmantotie pierādījumi, un tie neesot bijuši pamats formulēt citādus secinājumus.

105 Turklāt, runājot par apgalvoto *Fluorsid* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar tā pieteikumu par naudas soda samazinājumu, Komisija esot uzskatījusi, ka *Fluorsid* pieteikums par naudas soda samazinājumu nav pamatots, jo *Fluorsid* sniegtajiem pierādījumiem nebija būtiskas pievienotās vērtības, un par to informējusi *Fluorsid* 2007. gada 13. jūlijā. Komisijai nostāja attiecībā uz šo pieteikumu esot bijusi jāformulē tikai apstrīdētajā lēmumā, un tā to esot izdarījusi. Tātad *Fluorsid* esot bijusi iespēja īstenot tiesības uz aizstāvību administratīvā procesa laikā, zinot, ka tā pieteikums par naudas soda samazinājumu ir noraidīts.

106 Ir jāatgādina, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana administratīvo procesu norisē konkurences politikas jomā ir vispārējs Savienības tiesību princips, kura ievērošanu nodrošina Savienības tiesas (skat. Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, Krājums, I-7415. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

107 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību ievērošana prasa, lai ieinteresētajam uzņēmumam būtu sniegta iespēja administratīvā procesa laikā lietderīgi darīt zināmu savu viedokli par apgalvoto faktu un apstākļu patiesumu un atbilstību, kā arī par dokumentiem, kurus Komisija izmantojusi, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka ir noticis Līguma pārkāpums (skat. Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 10. punkts; 1995. gada 6. aprīļa spriedumu lietā C-310/93 P *BPB Industries* un *British Gypsum*/Komisija, *Recueil*, I-865. lpp., 21. punkts, un 2009. gada 9. jūlija spriedumu lietā C-511/06 P *Archer Daniels Midland*/Komisija, Krājums, I-5843. lpp., 88. punkts un tajā minētā judikatūra).

108 Šis princips ir atspoguļots Regulas Nr. 1/2003 27. panta 1. punktā, jo tajā ir paredzēts, ka lietas dalībniekiem jānosūta paziņojums par iebildumiem, kurā skaidri jānorāda visi būtiskie apstākļi, uz kuriem Komisija pamatojas šajā procesa posmā (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 67. punkts), lai ļautu ieinteresētajām personām faktiski noskaidrot, kādu rīcību Komisija tām pārmet un kādi pierādījumi ir tās rīcībā (šajā ziņā skat. Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 315. un 316. punkts, un iepriekš 71. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 66. un 67. punkts), un lai tās varētu lietderīgi aizstāvēties, pirms Komisija pieņem galīgo lēmumu (šajā ziņā skat. iepriekš 107. punktā minēto spriedumu lietā *Archer Daniels Midland*/Komisija, 85. un 86. punkts). Šī prasība ir uzskatāma par izpildītu, ja minētajā lēmumā ieinteresētās personas tiek vainotas tikai tajos pārkāpumos, kas ir

norādīti paziņojumā par iebildumiem, un tajā ir norādīti tikai tie fakti, par kuriem ieinteresētajām personām tikusi dota iespēja izteikties (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 19. marta spriedumu lietā T-213/00 *CMA CGM* u.c./Komisija, *Recueil*, II-913. lpp., 109. punkts un tajā minētā judikatūra).

109 Tomēr būtiskie apstākļi, uz kuriem pamatojas Komisija paziņojumā par iebildumiem, var tikt izklāstīti kopsavilkuma veidā un galīgajam lēmumam nav obligāti jābūt paziņojuma par iebildumiem kopijai (iepriekš 107. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, 14. punkts), jo šis paziņojums ir sagatavojošs akts, kurā sniegtie faktiskie un tiesiskie vērtējumi ir tikai provizoriski (šajā ziņā skat. Tiesas 1987. gada 17. novembra spriedumu apvienotajās lietās 142/84 un 156/84 *British American Tobacco* un *Reynolds Industries*/Komisija, *Recueil*, 4487. lpp., 70. punkts). Tādējādi par pieļaujamiem ir atzīstami papildinājumi paziņojumam par iebildumiem, kas izdarīti, ņemot vērā lietas dalībnieku atbildi, kurā iekļautie argumenti parāda, ka tie faktiski ir varējuši īstenot savas tiesības uz aizstāvību. Komisija, ņemot vērā administratīvā procesa gaitu, var arī pārskatīt vai pievienot faktiskos vai tiesiskos argumentus, ar kuriem pamatoti tās izteiktie iebildumi (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2002. gada 28. februāra spriedumu lietā T-86/95 *Compagnie générale maritime* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1011. lpp., 448. punkts, un 2002. gada 22. oktobra spriedumu lietā T-310/01 *Schneider Electric*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 438. punkts). Līdz ar to līdz galīgā lēmuma pieņemšanai Komisija, tostarp ņemot vērā procesa dalībnieku rakstveida un mutvārdu apsvērumus, var vai nu atteikties no dažiem vai pat visiem iebildumiem, kas bija pret tiem vērsti sākotnēji, un tādējādi grozīt savu nostāju tiem par labu, vai arī, tieši pretēji, izlemt pievienot jaunus iebildumus, ja tā sniedz attiecīgajiem uzņēmumiem iespēju paust šajā ziņā savu viedokli (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-191/98 un no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3275. lpp., 115. punkts un tajā minētā judikatūra).

110 Visbeidzot, saskaņā ar judikatūru tiesības uz aizstāvību ir pārkāptas, ja pastāv iespēja, ka tādēļ, ka Komisija ir pieļāvusi nepilnību, tās veiktajam administratīvajam procesam varētu būt bijis atšķirīgs iznākums. Uzņēmums, kas ir prasītājs, ir pierādījis, ka šāds pārkāpums ir noticis, ja tas pietiekami pierāda nevis to, ka Komisijas lēmumam būtu bijis atšķirīgs saturs, bet gan to, ka tas būtu varējis labāk nodrošināt savu aizstāvību, ja procesuāla nepilnība nebūtu pieļauta, piemēram, tādēļ, ka tas būtu varējis savai aizstāvībai izmantot dokumentus, kuriem administratīvā procesa gaitā tam tikusi liegta piekļuve (šajā ziņā skat. Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl* /Komisija, *Recueil*, I-10821. lpp., 31. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2010. gada 1. jūlija spriedumu lietā C-407/08 P *Knauf Gips*/Komisija, Krājums, I-6375. lpp., 28. punkts; pēc analoģijas skat. arī Tiesas 2009. gada 1. oktobra spriedumu lietā C-141/08 P *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware*/Padome, Krājums, I-9147. lpp., 94. punkts).

111 Runājot konkrētāk par tiesībām piekļūt lietas materiāliem, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru attiecībā uz gadījumiem, kad ir atteikta piekļuve kādam dokumentam, pietiek ar to, ka uzņēmums parāda, ka tas būtu varējis izmantot šo dokumentu savai aizstāvībai (skat. Tiesas 2011. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-109/10 P *Solvay*/Komisija, Krājums, I-10329. lpp., 57. punkts un tajā minētā judikatūra, un ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus saistībā ar minēto spriedumu, Krājums, I-10329. lpp., 171. punkts un tajā minētā judikatūra; iepriekš 71. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 74. un 75. punkts; iepriekš 110. punktā minēto spriedumu lietā *Knauf Gips*/Komisija, 23. punkts, un iepriekš 108. punktā minēto 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 318. un 324. punkts). Šim uzņēmumam ir jāpierāda nevis tas, ka šāda nepilnība tam nelabvēlīgi ir ietekmējusi procesa norisi un Komisijas lēmuma saturu, bet gan vienīgi tas, ka tā varēja ietekmēt procesa norisi un Komisijas lēmuma saturu (šajā ziņā skat. iepriekš minētos ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus saistībā ar 2011. gada 25. oktobra spriedumu lietā *Solvay*/Komisija, 179. un 181. punkts, un Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-51/92 P *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, I-4235. lpp., 81. punkts; 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-199/99 P *Corus UK*/Komisija, *Recueil*, I-11177. lpp., 128. punkts; iepriekš 108. punktā minēto 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās

Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija, 318. punkts, un iepriekš 71. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 74. punkts). Tātad dokumentu nepaziņošanas gadījumā attiecīgajam uzņēmumam nav jāsniedz pierādījumi par to, ka administratīvā procesa iznākums būtu citāds gadījumā, ja dokumenti tiktu paziņoti, bet pietiek ar to, ka tas parāda kaut vai nelielas varbūtības iespēju, ka administratīvajā procesā nepaziņotie dokumenti varētu būt bijuši noderīgi tā aizstāvībai (skat. iepriekš minētos ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus saistībā ar 2011. gada 25. oktobra spriedumu lietā *Solvay*/Komisija, 181. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 71. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 131. punkts).

2. Par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar dokumentiem par saziņu pēc Milānas sanāksmes

112 Aplūkojamajā lietā prasītāji būtībā norāda, ka Komisija esot balstījusi apstrīdēto lēmumu uz materiāliem, kas nebija paredzēti paziņojumā par iebildumiem, tostarp dokumentiem attiecībā uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu, un ka tas veidojot tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.

113 Šajā ziņā no šā sprieduma 20.–22., 76. un 86.–88. punkta (skat. arī apstrīdētā lēmuma preambulas 239. apsvērumu) izriet, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir balstījusies uz šiem dokumentiem, lai pierādītu aizliegtās vienošanās esamību, kā arī tās īstenošanas faktu un lai noteiktu no tā izrietošās sekas saistībā ar pārkāpuma smaguma novērtēšanu un prasītājiem uzliekamā naudas soda apmēru.

114 Tātad pirmām kārtām paziņojuma par iebildumiem saturs ir jāsalīdzina ar apstrīdētā lēmuma saturu.

115 Paziņojumā par iebildumiem Komisija ir uzskatījusi, ka saziņa starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem notika kopš 1997. gada (76. un nākamie punkti), un ir minējusi 1999. gada 29. jūlija sanāksmi Grieķijā (85. un nākamie punkti), kā arī "vēlāku saziņu" (92. un nākamie punkti) un Milānas sanāksmi (103. un nākamie punkti). Paziņojumā par iebildumiem sniegtajā faktu, kas attiecas uz aizliegtās vienošanās īstenošanu, aprakstā ir minēta saziņa starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem, tostarp saziņa pēc Milānas sanāksmes. Komisija ir uzskatījusi, ka "[pēc] Milānas sanāksmes uzņēmumi, kas bija iesaistīti noslēgtajā nolīgumā, turpināja apmainīties ar informāciju par alumīnija fluorīda tirgu divpusējas saziņas ietvaros" (117. punkts). Šajā sakarā tā tieši ir norādījusi uz 2000. gada 25. oktobra saziņu, 2001. gadā notikušo saziņu, laikposmā no 2002. gada 17. līdz 21. februārim rīkoto konferenci, kādu citu konferenci Sandjego [*San Diego*], Kalifornija (Amerikas Savienotās Valstis), 2003. gada 6. martā, kā arī saziņu 2004. gada janvārī un 2005. gada 21. janvārī (118.–123. punkts). Turklāt Komisija ir norādījusi, ka aizliegtā vienošanās ir tikusi īstenota, un šo faktu tā ir ņēmusi vērā, izvērtējot pārkāpuma smagumu (227. punkts).

116 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija paziņojumā par iebildumiem ir uzskatījusi, ka pārkāpums bija sācies 1997. gada 30. jūnijā, kas ir Sūsā [*Sousse*] (Tunisija) notikušās sanāksmes datums, un tika intensificēts kopš sanāksmes Grieķijā 1999. gada 29. jūlijā, "kad tika noslēgts un stājās spēkā galīgais nolīgums par cenu paaugstināšanu 2000. gada pārdevumiem", un ka līdzīgs nolīgums tika noslēgts 2000. gada 12. jūlijā Milānā par pārdošanas cenām 2001. gadam. Līdz ar to Komisija ir secinājusi, ka attiecībā uz *Fluorsid*, *ICF* un *IQM* pārkāpums ilga "vismaz līdz 2001. gada 31. decembrim", kad ir beidzies šī nolīguma īstenošanas laikposms, kas atbilst laikposma, kurā tika veikti ar nolīgumu skartie pārdevumi, beigām (216. punkts).

117 Apstrīdētā lēmuma preambulas 155. un 156. apsvērumā Komisija ir minējusi "divpusēju saziņu 2000. gada rudenī", it īpaši 2000. gada 25. oktobrī, kā arī 8. un 9. novembrī notikušo saziņu. Šī saziņa esot parādījusi turpmākas darbības, kas izrietēja no Milānas sanāksmes laikā noslēgtā nolīguma un bija paredzētas tā īstenošanai. Apstrīdētā lēmuma preambulas 239. apsvērumā Komisija vēlreiz ir atsaukusies uz dokumentiem, kas attiecas uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu saistībā ar aizliegtās vienošanās īstenošanu naudas soda pamatsummas noteikšanas kontekstā. Komisija tajā ir

norādījusi, ka ir ņēmusi vērā aizliegtās vienošanās īstenošanas pakāpi, lai noteiktu vērā ņemamo pārdevumu vērtības proporciju, un cita starpā atsaucas uz apstrīdētā lēmuma preambulas 154.–156. apsvērumu.

118 Saistībā ar pārkāpuma ilgumu Komisija apstrīdētajā lēmumā ir secinājusi, ka aizliegtā vienošanās ilga vismaz laikposmu no 2000. gada 12. jūlija līdz 31. decembrim (apstrīdētā lēmuma preambulas 241. un 147. apsvērums). Apstrīdētā lēmuma preambulas 146. apsvērumā ir norādīts, ka "sarunas par piegādes līgumiem tiek veiktas iepriekš – laikposmā, kas sākas katra kalendārā gada otrajā pusgadā un beidzas tā paša kalendārā gada beigās vai nākamā kalendārā gada pirmo piecu mēnešu laikā". Komisija līdz ar to ir secinājusi, ka saskaņā ar ierasto praksi alumīnija fluorīda nozarē cenas tiek iepriekš noteiktas attiecībā uz nākamo saimniecisko gadu.

119 Visbeidzot, ir jānorāda, ka dokumenti attiecībā uz saziņu pēc Milānas sanāksmes, t.i., 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu, nav minēti apstrīdētā lēmuma daļā, kas attiecas uz pārkāpuma ilgumu.

120 Tādējādi, lai gan paziņojumā par iebildumiem ir izmantoti dokumenti attiecībā uz saziņu pēc Milānas sanāksmes, kas ir minēti šā sprieduma 115. punktā, ir jākonstatē, ka tajā tieši nav minēti dokumenti, kas attiecas uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo divpusējo saziņu un uz kuriem Komisija savukārt balstījusies apstrīdētajā lēmumā.

121 Tomēr šie dokumenti, kas attiecas uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu, bija iekļauti Komisijas administratīvās lietas materiālos, un Komisija – tiesību uz aizstāvību un tiesību piekļūt lietas materiāliem īstenošanas mērķiem – šos dokumentus ir paziņojusi administratīvā procesa dalībniekiem, tātad arī prasītājiem, līdz ar paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanu. Turklāt nav apstrīdēts, pirmkārt, ka prasītājiem ir tikusi sniegta pilnīga pieeja lietas materiāliem, tostarp dokumentiem, kas attiecas uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu, un, otrkārt, ka saziņa, kas notikusi pēc Milānas sanāksmes, bija tieši minēta – kaut arī vispārīgi – paziņojumā par iebildumiem.

122 Gan 2000. gada 8. un 9. novembrī notikusī divpusējā saziņa, kas nav minēta paziņojumā par iebildumiem, gan saziņa, kas tajā ir tieši minēta, liecina par to, ka prasītāji bija iesaistīti aizliegtajā vienošanās un tās īstenošanā pēc Milānas sanāksmes. Šajā ziņā pietiek ar to, ka paziņojumā par iebildumiem Komisija savu vērtējumu attiecībā uz vienotu un turpinātu pārkāpumu un tā īstenošanu ir balstījusi uz dažādiem elementiem, tostarp Milānas sanāksmi un divpusējo un daudzpusējo saziņu pēc minētās sanāksmes, īpaši saziņu, kas notikusi 2000. gada 25. oktobrī, tātad 2000. gada rudenī. Proti, ar paziņojumā par iebildumiem izklāstītajiem pierādījumiem vien jau pietiek, lai prasītājiem darītu zināmu, ka Komisija varētu tos izmantot pret prasītājiem kā apsūdzošus pierādījumus. Ņemot vērā dokumentus, kas attiecas uz paziņojumā par iebildumiem minēto saziņu pēc Milānas sanāksmes, dokumenti attiecībā uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu tātad nav bijuši dokumenti, kas būtu noteikti nepieciešami, lai pierādītu turpinātā pārkāpuma faktu un tā īstenošanu. Piemēram, apstrīdētā lēmuma preambulas 156. apsvērumā, it īpaši 128. zemsvītras piezīmē, Komisija ir atsaukusies arī uz 2000. gada 25. oktobrī notikušo saziņu, kas jau bija minēta paziņojuma par iebildumiem 118. punktā. Līdz ar to dokumentiem, kas attiecas uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu, ņemot vērā, ka apgalvojums par turpinātu pārkāpumu un tā īstenošanu, kas tika veikta arī pēc 2000. gada 31. decembra, jau bija iekļauts paziņojumā par iebildumiem, pamatojoties uz citiem pierādījumiem, pašiem par sevi nebija izšķirošas nozīmes saistībā ar rezultātu, pie kura Komisija nonākusi apstrīdētajā lēmumā.

123 Turklāt ir jāatgādina šā sprieduma 110. punktā minētā judikatūra, saskaņā ar kuru tiesības uz aizstāvību ir pārkāptas tikai tad, ja pastāv iespēja, ka pieļautās procesuālās nepilnības – proti, aplūkojamajā lietā tas ir fakts, ka paziņojumā par iebildumiem nav tiešu atsauču uz dokumentiem attiecībā uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu – neesamības gadījumā administratīvajam procesam varētu būt bijis atšķirīgs iznākums.

124 Taču ir jākonstatē, ka šajā lietā tas tā nav.

125 Proti, kā tas konstatēts šā sprieduma 121. punktā, prasītājiem ir tikusi sniegta piekļuve dokumentiem attiecībā uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu kopā ar paziņojumu par iebildumiem, bet tie no šiem dokumentiem nav izsecinājuši nevienu attaisnojošu pierādījumu – ne administratīvā procesa gaitā, ne arī šajā tiesvedībā. Vēl jo vairāk, administratīvā procesa posmā prasītāji pat atteicās paust nostāju par pēc Milānas sanāksmes notikušajiem saziņas gadījumiem, kas bija tieši minēti paziņojumā par iebildumiem (paziņojuma par iebildumiem 117.–123. punkts). Tāpat tiesvedības laikā prasītāji nav snieguši ne paskaidrojumus, ne arī pamatojumu attiecībā uz to, kādā veidā apstāklis, ka šie dokumenti paziņojumā par iebildumiem nav minēti tieši, būtu kaitējis to aizstāvības efektivitātei administratīvā procesa laikā un kā tie varētu būt aizstāvējuši sevi efektīvāk, ja attiecīgajā laikā tie tiktu tieši informēti par faktu, ka Komisija plāno apstrīdētajā lēmumā izmantot 2000. gada 8. un 9. novembra dokumentus kā apsūdzošus pierādījumus par to dalību pārkāpumā un tā īstenošanā. Tieši pretēji, ņemot vērā šo dokumentu saturu, kā arī apstākli, ka prasītāji par tiem ļoti labi zināja, jo tie bija šo iekšējas izcelsmes dokumentu autori, ir jākonstatē, ka prasītāji nav pierādījuši, ka tie varēja no tiem izsecināt tos attaisnojošus pierādījumus attiecībā uz pret konkurenci vērsta nolīguma esamību un tā vēlāku īstenošanu. Šajā ziņā ir jāprecizē, ka Komisija, novērtējot pārkāpuma smagumu naudas soda apmēra noteikšanas mērķiem, nav ņēmusi vērā pārkāpuma ietekmi uz tirgu. Līdz ar to prasītāji nevarēja pierādīt, ka apstāklis, ka ar paziņojumu par iebildumiem tie netika informēti par Komisijas nodomu izmantot attiecīgos dokumentus kā apsūdzošus dokumentus, varētu ietekmēt to aizstāvības efektivitāti un tātad arī rezultātu, pie kura nonākusi Komisija apstrīdētajā lēmumā (šajā ziņā skat. pēc analoģijas iepriekš 75. punktā minēto 1991. gada 17. decembra spriedumu lietā *Hercules Chemicals*/Komisija, 56. punkts un tajā minētā judikatūra, kas apstiprināts ar iepriekš 111. punktā minēto 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā *Hercules Chemicals*/Komisija, 80. punkts).

126 Katrā ziņā prasītājiem nav pamata apgalvot, ka šī nepilnība būtu varējusi liegt tiem lietderīgi aizstāvēties pret pārmetumu, saskaņā ar kuru pārkāpums ilga līdz 2001. gada 31. decembrim. Proti, ne paziņojumā par iebildumiem, ne apstrīdētajā lēmumā Komisija nav pamatojusi pārkāpuma ilgumu ar 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu. Šajā ziņā apstrīdētais lēmums neatšķiras no paziņojuma par iebildumiem, kurā attiecībā uz prasītājiem arī bija noteikts ilgums, kas ietvēra laikposmu pēc Milānas sanāksmes, konkrēti, līdz 2001. gada 31. decembrim. Līdz ar to prasītāji bija pilnībā spējīgi apzināties, kāda nozīme ir pierādījumiem, kas attiecas uz saziņu pēc Milānas sanāksmes, kādi tie bija ietverti paziņojumā par iebildumiem un apstrīdētajā lēmumā, nosakot pārkāpuma ilgumu, kuru Komisija ir secinājusi, pamatojoties galvenokārt uz ierasto praksi alumīnija fluorīda nozarē, saskaņā ar kuru cenas tiek noteiktas laikus attiecībā uz nākamo saimniecisko gadu. Ņemot vērā šo praksi, Komisijai bija iemesls, pamatojoties jau uz paziņojumā par iebildumiem tieši minētajiem pierādījumiem, uzskatīt, ka viss attiecīgais pusgads – līdz 2001. gada 31. decembrim – ir iekļaujams pārkāpuma ilgumā. Šajā ziņā apstrīdētajā lēmumā ietvertajai papildu atsaucei uz dokumentiem, kas attiecas uz 2000. gada 8. un 9. novembrī notikušo saziņu, nav nozīmes.

127 Turklāt ir jāprecizē, ka ilgums, ko norādījusi Komisija apstrīdētajā lēmumā, ir minimālais pārkāpuma ilgums, jo laikposmus, kas ir īsāki par pusgadu, skaita kā vienu pusgadu un naudas soda pamatsummai piemērojamais reizināšanas koeficients abos gadījumos ir tikai 0,5. Tātad, pat ja tiktu pieņemts, ka pārkāpuma ilgums aprobežojas ar Milānas sanāksmi vien, neņemot vērā tajā noslēgtā nolīguma sekas un saziņu, kas notikusi pēc šīs sanāksmes, ilguma koeficients naudas soda apmēra noteikšanas mērķiem būtu bijis tāds pats.

128 Līdz ar to Vispārējā tiesa secina, ka prasītāju tiesības uz aizstāvību saistībā ar 2000. gada 8. un 9. novembra dokumentiem nav tikušas pārkāptas un ka šis iebildums ir noraidāms.

a) Par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar pārkāpuma "laika ietvaru"

129 Runājot par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar pārkāpuma ilgumu, ir jāatzīmē, ka apstrīdētajā lēmumā norādītais ilgums, kas atbilst laikposmam no 2000. gada 12. jūlija līdz 31. decembrim, ir īsāks nekā paziņojumā par iebildumiem paredzētais ilgums, kurš atbilst laikposmam

no 1997. gada 30. jūnija līdz 2001. gada 31. decembrim. Ir taisnība, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija ir minējusi dažus elementus, kas liecina par noteiktām koluzīvām darbībām alumīnija fluorīda nozarē pirms 2000. gada 12. jūlijā rīkotās Milānas sanāksmes, bet uzskatījusi, ka attiecībā uz šo agrāko laikposmu nav izšķirošu pierādījumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 73. apsvērums). Tādējādi, ņemot vērā pieejamo pierādījumu pierādīšanas vērtību, Komisija galu galā ir samazinājusi pārkāpuma ilgumu, norādot, ka tās rīcībā ir pārliecinoši pierādījumi par aizliegtu vienošanos tikai attiecībā uz laikposmu kopš 2000. gada 12. jūlija (apstrīdētā lēmuma preambulas 73.–76. un 144. apsvērums).

130 Šajos apstākļos tam faktam vien, ka paziņojumā par iebildumiem Komisija vēl provizoriski secināja, ka aizliegtā vienošanās bija sākusies 1997. gada 30. jūnijā, kas ir Sūsā [*Sousse*] (Tunisija) notikušās sanāksmes datums, un pēc tam tika intensificēta kopš sanāksmes Grieķijā 1999. gada 29. jūlijā (paziņojuma par iebildumiem 216. punkts), nav nozīmes un tas nevar ietekmēt ne prasītāju intereses, ne to tiesības uz aizstāvību; pārmestā pārkāpuma ilguma ziņā apstrīdētais lēmums prasītājiem galu galā izrādījās mazāk nelabvēlīgs (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 435. punkts). Turklāt pretēji tam, ko apgalvo prasītāji, šī atšķirība Komisijas konstatētā pārkāpuma "laika ietvarā" nevar grozīt apstākli, ka pārkāpums ir turpināts, kā tas atzīts gan paziņojumā par iebildumiem, gan apstrīdētajā lēmumā. Visbeidzot, ir jākonstatē, ka prasītājiem ir bijusi iespēja lietderīgi sniegt savus apsvērumus par paziņojumu par iebildumiem, tostarp par norādēm attiecībā uz pārkāpuma ilgumu, kas bija ilgāks nekā tas, kurš galu galā norādīts apstrīdētajā lēmumā, ar kuru Komisija pieļaujamā veidā ir daļēji samazinājusi iebilduma apjomu par labu prasītājiem (šajā ziņā skat. pēc analoģijas iepriekš 109. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 115. punkts).

131 Līdz ar to iebildums par tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar Komisijas konstatēto pārkāpuma ilgumu ir jānoraida.

b) Par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar *Fluorsid* pieteikumu par naudas soda samazinājumu, kā arī par apgalvoto pamatojuma neesamību

132 Runājot par apgalvoto *Fluorsid* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar tā pieteikumu par naudas soda samazinājumu, vispirms ir jāatzīmē, ka *Fluorsid* neapstrīd pašu apstrīdēto lēmumu daļā, kas attiecas uz Paziņojuma par sadarbību piemērošanu šim uzņēmumam, bet pārmet, ka tā pieteikums par naudas soda samazinājumu neesot minēts paziņojumā par iebildumiem, kas ir neapstrīdams sagatavojošs pasākums. Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību akti, par kuriem var celt prasību par atcelšanu EKL 230. panta izpratnē, ir pasākumi, kas rada saistošas tiesiskās sekas, kuras var ietekmēt prasītāja intereses, konkrētā veidā mainot tā tiesisko stāvokli (Tiesas 2007. gada 6. decembra spriedums lietā C-516/06 P Komisija/*Ferriere Nord*, Krājums, I-10685. lpp., 27. punkts). Turklāt attiecībā uz aktiem vai lēmumiem, kuru sagatavošana notiek vairākos posmos, apstrīdami tiesību akti principā ir tikai pasākumi, ar kuriem procedūras iznākumā tiek noteikta iestādes galīgā nostāja, izņemot starppasākumus, kuru mērķis ir sagatavot galīgo lēmumu (Tiesas 1981. gada 11. novembra spriedums lietā 60/81 *IBM*/Komisija, *Recueil*, 2639. lpp., 9. un 10. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/*Ferriere Nord*, 27.–33. punkts).

133 Ciktāl aplūkojamais iebildums būtu jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek norādīts uz paša apstrīdētā lēmuma prettiesiskumu, ir jāatzīmē, ka, lai gan pasākumi, kam ir tikai sagatavojošs raksturs, paši par sevi nevar būt prasības atcelt tiesību aktu priekšmets, uz iespējamajām tajos pieļautajām nelikumībām var tikt norādīts, pamatojot prasību, kas vērsta pret galīgo pasākumu, attiecībā uz kuru tie ir sagatavošanas stadija (iepriekš 132. punktā minētais spriedums lietā *IBM*/Komisija, 12. punkts), t.i., šajā gadījumā – pret apstrīdēto lēmumu. Līdz ar to Vispārējai tiesai ir jāizvērtē, vai administratīvajā procesā ir tikušas pieļautas nelikumības un vai šīs nelikumības varētu ietekmēt lēmuma, ko Komisija pieņēmusi administratīvā procesa iznākumā, tiesiskumu (iepriekš 132. punktā minētais spriedums lietā *IBM* /Komisija, 24. punkts).

134 No 2002. gada Paziņojuma par sadarbību izriet, ka atbilstoši iecietības programmai, kas paredzēta šajā paziņojumā, procedūra, saskaņā ar kuru uzņēmumam tiek piešķirts atbrīvojums no naudas soda vai tā samazinājums, ietver dažādus atšķirīgus posmus. Tikai pēdējā posmā, administratīvā procesa iznākumā, kad Komisija pieņem galīgo lēmumu, tā šajā lēmumā piešķir vai nepiešķir atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazinājumu. Tādējādi no 2002. gada Paziņojumā par sadarbību paredzētās sistēmas izriet, ka pirms galīgā lēmuma pieņemšanas uzņēmums, kurš lūdz atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu, neiegūst atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu tiešā nozīmē, bet tam vienīgi tiek piemērots procesuālais statuss, kas administratīvā procesa beigās, ja prasītie nosacījumi ir izpildīti, var tikt pārvērsts atbrīvojumā no naudas soda vai tā apmēra samazinājumā (šajā ziņā skat. pēc analoģijas Vispārējās tiesas 2011. gada 9. septembra spriedumu lietā T-12/06 *Deltafina*/Komisija, Krājums, II-5639. lpp., 118. punkts).

135 2002. gada Paziņojuma par sadarbību 26. punktā ir paredzēts, ka, ja Komisija izdara provizorisku secinājumu, ka uzņēmuma iesniegtajiem pierādījumiem piemīt pievienotā vērtība, ne vēlāk kā paziņojuma par iebildumiem paziņošanas dienā tā informē uzņēmumu rakstveidā par savu nodomu samazināt naudas soda apmēru. Tas nozīmē arī to, ka gadījumā, ja Komisija neplāno apmierināt pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu, tai nav pienākuma par to informēt attiecīgo uzņēmumu paziņojuma par iebildumiem stadijā. Savukārt 2002. gada Paziņojuma par sadarbību 27. punktā ir noteikts, ka ikvienā administratīvā procesa beigās pieņemamajā lēmumā Komisija novērtē galīgo nostāju attiecībā uz katru uzņēmumu, kas ir lūdzis samazināt naudas sodu. Tātad tikai galīgajā lēmumā, kas tiek pieņemts Komisijas veiktajā administratīvajā procesā, tai ir jāizteic sava nostāja attiecībā uz tai iesniegtajiem pieteikumiem par iecietības programmas piemērošanu, kā tā to arī izdarījusi aplūkojamajā lietā.

136 No tā izriet, ka Komisijai paziņojuma par iebildumiem stadijā nebija jāpauž nostāja par *Fluorsid* pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu. Līdz ar to ir secināms, ka Komisija nav pārkāpusi *Fluorsid* tiesības uz aizstāvību, ne arī pārkāpusi savu pienākumu sniegt šajā ziņā pamatojumu, jo minētajā posmā tai nebija pienākuma paust nostāju par *Fluorsid* pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu. Tas pats *a fortiori* attiecas uz to, ka Komisija paziņojumā par iebildumiem nav izteikusi nostāju par *Fluorsid* pieteikumu par naudas soda samazinājumu.

137 Tādēļ iebildums par *Fluorsid* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar tā pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu vai tā pieteikumu par naudas soda samazinājumu ir jānoraida.

D – *Par trešo prasības pamatu – Regulas Nr. 1/2003 23. panta pārkāpumu saistībā ar naudas soda noteikšanu un 2006. gada pamatnostādņu 18. punkta pārkāpumu*

1. Ievada apsvērumi

138 Vispirms ir jānorāda, ka aplūkojamajā lietā runa ir par 2006. gada pamatnostādņu piemērošanu.

139 Būtībā prasītāji, lai gan tie atzīmē, ka "Komisijas vērtējums par tirgus definīciju nevar tikt apstrīdēts [..] pēc būtības", tomēr norāda uz pamatojuma neesamību un pretrunām apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz minētā tirgus kvantitatīvo raksturlielumu un ģeogrāfiskā apjoma noteikšanu, tostarp tiktāl, ciktāl Komisija ir izslēgusi no sava vērtējuma Ķīnu un Krieviju, lai gan pārkāpums esot attiecies arī uz šīm valstīm. Turklāt prasītāji pārmet Komisijai, ka tā esot ņēmusi vērā skaitliskos datus, ko *Fluorsid* bija sniedzis 2008. gada aprīlī, tā vietā, lai ņemtu vērā datus, ko *Fluorsid* sniedzis 2008. gada maijā, pārdevumu vērtību alumīnija fluorīda tirgū Eiropas Ekonomikas zonā novērtēšanas mērķiem. Līdz ar to naudas soda aprēķina bāze, kas noteikta saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 18. punktu, esot nepareiza.

140 Komisija lūdz noraidīt šo prasības pamatu.

141 Šis prasības pamats būtībā ir iedalāms trīs daļās, proti, pirmkārt, par tirgus un pārkāpuma ģeogrāfiskā apjoma kļūdainu noteikšanu, otrkārt, par tirgus un pārdevumu vērtību kļūdainu noteikšanu un, treškārt, par naudas soda līmeņa kļūdainu noteikšanu.

142 Šajā ziņā ir jāatgādina vispārējie principi, kas reglamentē naudas sodu apmēra noteikšanu.

143 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktu, nosakot par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumiem uzliekamā naudas soda apmēru, ir jāņem vērā pārkāpuma smagums un ilgums.

144 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konkurences tiesību pārkāpumu smagums ir jānosaka, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, tādiem kā īpašie lietas apstākļi, lietā pastāvošā situācija un naudas sodu preventīvais raksturs, un nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs to kritēriju saraksts, kas būtu obligāti jāņem vērā (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 241. punkts; iepriekš 106. punktā minētais spriedums lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, 54. punkts, un 2009. gada 24. septembra spriedums apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Group Bank* u.c./Komisija, Krājums, I-8681. lpp., 91. punkts).

145 Judikatūrā ir atzīts, ka, lai noteiktu naudas sodu apmēru, ir jāņem vērā pārkāpumu ilgums un visi tie elementi, kas var ļaut novērtēt pārkāpumu smagumu, piemēram, katra uzņēmuma rīcība, loma saskaņoto darbību nodibināšanā, ieguvumi, ko tie varējuši gūt no šīm saskaņotajām darbībām, to lielums un attiecīgo preču vērtība, kā arī risks, kādu šāda veida pārkāpumi rada Eiropas Savienībai (skat. Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-386/10 P *Chalkor*/Komisija, Krājums, I-13085. lpp., 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

146 Tāpat ir nospriests, ka ir jāņem vērā tādi objektīvi elementi kā pret konkurenci vērsto darbību saturs un ilgums, to skaits un intensitāte, skartā tirgus apjoms un ekonomiskajai sabiedriskajai kārtībai nodarītais kaitējums. Analīzē ir jāņem vērā arī atbildīgo uzņēmumu īpatsvars un tirgus daļa, kā arī iespējamais recidīvs (skat. iepriekš 145. punktā minēto spriedumu lietā *Chalkor*/Komisija, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

147 Šis lielais elementu skaits liek Komisijai veikt pārkāpuma apstākļu detalizētu izvērtēšanu (iepriekš 145. punktā minētais spriedums lietā *Chalkor*/Komisija, 58. punkts).

148 Lai nodrošinātu savu lēmumu, ar kuriem tiek noteikti naudas sodi par konkurences tiesību normu pārkāpumiem, pārskatāmību un objektivitāti, Komisija pieņēma pamatnostādnes naudas sodu noteikšanai (2006. gada pamatnostādņu 3. punkts). Šajās pamatnostādnēs Komisija ir norādījusi to, kādā statusā tā ņems vērā to vai citu pārkāpuma apstākli, un sekas, kādas no minētā var izrietēt attiecībā uz naudas soda apmēru (iepriekš 145. punktā minētais spriedums lietā *Chalkor*/Komisija, 59. punkts).

149 Pamatnostādnēs ir iekļauta indikatīva uzvedības norma attiecībā uz praksi, kas ir jāievēro un no kuras administrācija konkrētajā gadījumā nevar atkāpties, nenorādot ar vienlīdzīgas attieksmes principu saderīgus iemeslus, un tajās ir aprakstīta tikai pārkāpuma izvērtēšanas metode, kādu izmanto Komisija, un kritēriji, kādus Komisija ir apņēmusies ņemt vērā, nosakot naudas soda apmēru (skat. iepriekš 145. punktā minēto spriedumu lietā *Chalkor*/Komisija, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

150 Proti, pamatnostādnes ir instruments, kas paredzēts, lai, ievērojot augstāka ranga tiesību normas, precizētu kritērijus, kurus Komisija ir paredzējusi piemērot, īstenojot savu rīcības brīvību naudas sodu noteikšanā, kas tai piešķirta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā. Tātad pamatnostādnes nav lēmuma, ar kuru tiek uzlikts naudas sods, juridiskais pamats, jo šis lēmums ir pamatots ar Regulu Nr. 1/2003, bet tajās vispārīgi un abstrakti ir noteikta metodoloģija, ko Komisija ir apņēmusies izmantot, lai noteiktu to naudas sodu apmēru, kuri uzlikti ar minēto lēmumu, un tādējādi nodrošināta uzņēmumiem tiesiskā noteiktība (iepriekš 144. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk*

Rørindustri u.c./Komisija, 209.–213. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 219. un 223. punkts).

151 Tātad, lai gan pamatnostādnes nevar tikt kvalificētas kā tiesību normas, kuras administrācijai katrā ziņā ir jāievēro, tajās tomēr ir paredzēta uzvedības norma, kurā norādīta prakse, kas administrācijai jāievēro un no kuras konkrētā gadījumā tā nevar atkāpties, nenorādot iemeslus, jo citādāk varētu tikt pārkāpti tiesiskās noteiktības un vienlīdzīgas attieksmes principi (iepriekš 144. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 209. un 210. punkts, un 2006. gada 18. maija spriedums lietā C-397/03 P *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, Krājums, I-4429. lpp., 91. punkts).

152 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu, kādas tās ir piemērojamas aplūkojamajā lietā, 5. punktu Komisijai būtu jāatsaucas uz pārkāpumā iesaistīto preču vai pakalpojumu pārdevumu vērtību, pieņemot to par pamatu naudas soda noteikšanā. Kā svarīgs elements ir jāņem vērā arī pārkāpuma ilgums. Ar pārkāpumu saistīto pārdevumu vērtība kopā ar tā ilgumu atspoguļo kā visa pārkāpuma ekonomisko nozīmīgumu, tā katra pārkāpumā iesaistītā uzņēmuma īpatsvaru. Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 6. punktu šie rādītāji sniedz pamatīgu priekšstatu par naudas soda mērogu, bet tos nevajadzētu uzskatīt tikai par "automatizētas un aritmētiskas aprēķinu metodes" pamatu.

153 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 10. un 11. punktu Komisija nosaka katram uzņēmumam naudas soda pamatsummu, ko tā var koriģēt.

154 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 12. un 13. punktu naudas soda pamatsummu nosaka, atsaucoties uz uzņēmuma veikto preču vai pakalpojumu, kas tieši vai netieši saistīti ar pārkāpumu, pārdevumu vērtību atbilstošajā ģeogrāfiskajā apgabalā EEZ teritorijā, parasti pēdējā pilnā gada laikā, kad uzņēmums piedalījies pārkāpumā. Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 15. punktu Komisijai ir jāizmanto "pilnīgāki[e] dati, kādi ir tās rīcībā".

155 2006. gada pamatnostādņu 18. punktā ir paredzēts:

"Ja pārkāpums izdarīts ģeogrāfiskajā teritorijā, kas pārsniedz Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) robežas (piemēram, pasaules mēroga karteļiem), attiecīgā uzņēmuma pārdošanas apjoms [pārdevumu vērtība] EEZ robežās, iespējams, nepareizi liecina par katra uzņēmuma vainas īpatsvaru pārkāpuma izdarīšanā. Jo īpaši tas var attiekties uz gadījumiem, kad ir noslēgtas pasaules mēroga vienošanās par tirgus sadali.

Šādos apstākļos Komisija, lai atspoguļotu gan attiecīgo pārdošanas apjomu [pārdevumu] kopējo vērtību EEZ teritorijā, gan katra atsevišķā uzņēmuma vainas īpatsvaru pārkāpuma izdarīšanā, var novērtēt kopējo pārkāpumā iesaistīto preču vai pakalpojumu pārdošanas apjomu [pārdevumu vērtību] attiecīgajā ģeogrāfiskajā teritorijā (plašākā nekā EEZ), noteikt katra pārkāpumā iesaistītā uzņēmuma pārdošanas apjomu [pārdevumu vērtību] šajā tirgū un piemērot šo daļu attiecīgo uzņēmumu pārdošanas [pārdevumu] kopapjomam EEZ. Rezultātā tiks iegūts pārdošanas apjoms [pārdevumu vērtība], ko izmantos, nosakot naudas soda pamatsummu."

156 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 19. punktu naudas soda pamatsumma atbilst pārdevumu vērtības daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums. Atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 20. punktam smaguma pakāpi novērtē katram konkrētajam gadījumam un visiem pārkāpumu veidiem, ņemot vērā visus apstākļus, kuriem ir nozīme konkrētajā lietā. 2006. gada pamatnostādņu 21. punktā ir noteikts, ka vispārējais princips ir tāds, ka pārdevumu vērtības daļu nosaka līmenī, kas nepārsniedz 30 % no visas pārdevumu vērtības.

157 Dažādie prasītāju izvirzītie iebildumi ir jānovērtē, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus.

2. Par pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu un apgalvoto kļūdu tirgus definīcijā

158 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 18. punktu un šā sprieduma 142.–151. punktā izklāstītajiem principiem Komisijai nav pienākuma noteikt konkrēto preču tirgu pašu par sevi, bet ir jānosaka vienīgi pārkāpuma ģeogrāfiskais apjoms. Šajā ziņā Komisija apstrīdētajā lēmumā ir konstatējusi, ka Milānas sanāksmes laikā aizliegtās vienošanās dalībnieki bija vienojušies par cenām, pārdevumu apjomiem un tirgus sadali Eiropā, Ziemeļamerikā, Dienvidamerikā, Austrālijā un par citiem tirgiem, piemēram, Turcijas tirgu. Tādējādi atbilstoši uzvedības normai, ko tā pati sev noteikusi, Komisija konstatēja, ka pārkāpuma apjoms pārsniedz EEZ teritoriju un tam ir pasaules mērogs.

159 Prasītāji būtībā uzskata, ka tad, kad atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 18. punktam Komisija novērtēja ar pārkāpumu saistīto preču un pakalpojumu kopējo pārdevumu vērtību attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā, tā, neņemot vērā skaitliskos datus attiecībā uz Krieviju un Ķīnu, ir pieļāvusi kļūdu un ir balstījusies uz nepietiekamu un pretrunīgu pamatojumu.

160 Proti, no apstrīdētā lēmuma preambulas 33., 51. un 136. apsvēruma izriet, ka, lai gan Komisija ir uzskatījusi, ka pārkāpumam ir pasaules mērogs, tā no šī pārkāpuma ģeogrāfiskā apjoma ir izslēgusi, pirmkārt, Ķīnu, jo šī valsts nebija paredzēta koluzīvajos pasākumos, un, otrkārt, Krieviju, jo "norāde uz Krieviju neapstiprina vienošanos esamību attiecībā uz šo valsti".

161 Attiecībā uz Krieviju Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 84. apsvēruma 69. zemsvītras piezīmē ir norādījusi – un prasītāji to nav apstrīdējuši –, ka no atskaites par Milānas sanāksmi izriet, ka Krievija ir tikusi minēta tikai vienreiz ar formulējumu "Krievija – ne *ICF*, ne *IQM* nav nekādas intereses". Tomēr ar šo norādi vien nepietiek, lai pierādītu, ka apstrīdētajā lēmumā identificēto dalībnieku izdarītā pārkāpuma ģeogrāfiskajā apjomā bija iekļaujama arī Krievija. Līdz ar to Komisija, izslēdzot Krieviju no pārkāpuma ģeogrāfiskā apjoma, nav pieļāvusi kļūdu. Šo secinājumu neatspēko apstāklis, ka, novērtējot kopējo pasaules alumīnija fluorīda tirgus, kādu skārusi aizliegtās vienošanās, vērtību 2000. gadā, *Boliden* norādīja summu EUR 329 000 000 apmērā, kurā iekļauta arī Krievijas tirgus vērtība. Proti, novērtējot minēto tirgus vērtību EUR 340 000 00 apmērā, Komisija ir ņēmusi vērā arī *ICF* apgrozījumu, kuru šis uzņēmums novērtēja EUR 400 852 695 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvēruma 37. zemsvītras piezīme). Tāpat izrakstā no *IFPA* 1999. gada 13. septembra sanāksmes, kas notikusi Monreālā (Kanāda), protokola ir vienīgi norādīts, ka neskaidrības par skaitliskiem datiem attiecībā uz Krieviju ir tik lielas, ka tās neļauj sniegt kādu pamatojumu, kas būtu balstīts uz globāliem skaitliskiem datiem.

162 Ir taisnība, ka attiecībā uz Ķīnu prasītāji pareizi norāda, ka atskaitē par Milānas sanāksmi ir atsauce uz "Ķīnas cenu". Proti, apstrīdētā lēmuma preambulas 86. apsvērumā, runājot par piedāvājuma sadalījumu un alumīnija fluorīda ražotāju paredzētajām cenām Austrālijas tirgū, ir ietverts citāts no minētās atskaites, saskaņā ar kuru "Ķīnas cenām 2001. gadā būtu jābūt aptuveni USD 750–760 [par tonnu] FOB ar transporta [cenu] USD 10 [par tonnu]", bet Eiropas līmenis var būt augstāks par "piegādes cenu no Eiropas/*IQM*, kurai jābūt USD 875 [par tonnu]". Tomēr Komisija savos procesuālajos rakstos ir sniegusi ticamu paskaidrojumu, pret kuru prasītājiem to replikas rakstā nav izdevies izvirzīt pārliecinošus iebildumus un saskaņā ar kuru šī norāde uz Ķīnas cenu ir jāsaprot kā norāde uz cenām, ko Ķīnas eksportētāji piedāvā saviem Austrālijas klientiem, nevis uz pārdevumiem pašā Ķīnas tirgū.

163 Šajos apstākļos Komisijai bija pamats secināt, ka Ķīna un Krievija nav daļa no ģeogrāfiskajiem apgabaliem, uz kuriem attiecas aizliegtā vienošanās. Līdz ar to apstrīdētajā lēmumā Komisija nav pieļāvusi kļūdu konstatējumā par tirgus ģeogrāfisko apjomu atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 18. punktam.

164 Tādēļ trešā prasības pamata pirmā daļa ir jānoraida.

3. Par tirgus vērtību un alumīnija fluorīda pārdevumu vērtību Eiropas Ekonomikas zonā

165 Apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvērumā ir teikts, ka alumīnija fluorīda tirgus vērtība Eiropas Ekonomikas zonā ir balstīta uz novērtējumiem, ko bija snieguši aizliegtās vienošanās dalībnieki, atbildot uz Komisijas 2008. gada 11. un 14. aprīļa informācijas pieprasījumiem.

166 Atbildot uz šiem pieprasījumiem, *Fluorsid* sākotnēji – 2008. gada aprīlī – norādīja, ka šī tirgus vērtība ir EUR 73 195 200, bet vēlāk – 2008. gada 16. maijā – precizēja, ka tā ir EUR 46 920 000.

167 Pirmkārt, runājot par prasītāju argumentu, ka 2008. gada maijā sniegtie skaitļi esot atbilstošāki un ka tādēļ Komisijai esot bijis ar tiem jāaizstāj skaitļi, ko *Fluorsid* bija sniedzis 2008. gada aprīlī, ir jākonstatē, ka prasītājiem nav izdevies sniegt pietiekami detalizētus un ticamus paskaidrojumus sava argumenta pamatošanai. Šis arguments ir vēl jo mazāk pārliecinošs, ņemot vērā, ka dati, ko *Fluorsid* bija sniedzis sākotnēji, t.i., EUR 73 195 200, ir ļoti tuvu *IQM* sniegtajiem datiem, t.i., EUR 75 000 000, un *ICF* sniegtajiem datiem, t.i., EUR 82 057 530, un ka tikai *Boliden* bija norādījis daudz zemāku summu, proti, EUR 53 000 000, kā alumīnija fluorīda tirgus vērtību Eiropas Ekonomikas zonā. Prasītājiem nav izdevies sniegt ticamu skaidrojumu attiecībā uz šo *in tempore suspecto* pielīdzināšanu starp *Fluorsid* sniegtajiem datiem un *Boliden* datiem, un tie nav snieguši pietiekamu pamatojumu attiecībā uz apsvērumu, saskaņā ar kuru 2008. gada maija skaitļi esot ticamāki nekā 2008. gada aprīļa skaitļi. Šajā ziņā prasītāji vienīgi norāda, ka atšķirība starp šiem skaitļiem esot izskaidrojama ar atšķirīgo novērtējumu par alumīnija fluorīda patēriņu EEZ, kas esot nevis 25 kg uz tonnu, kā tie bija uzskatījuši, nosakot 2008. gada aprīļa skaitļus, bet gan 16 kg uz tonnu, tādējādi samazinoties alumīnija fluorīda tirgus vērtībai Eiropas Ekonomikas zonā. Tomēr šo neskaidru apgalvojumu neapstiprina nekādi pierādījumi. Tātad prasītāji juridiski pietiekami nav pierādījuši, ka 2008. gada maija skaitļi būtu atbilstošāki nekā 2008. gada aprīļa skaitļi. Šajos apstākļos Komisija bija tiesīga balstīt savu vērtējumu uz skaitlisko datu, ko aizliegtās vienošanās dalībnieki bija snieguši 2008. gada aprīlī, vidējo aritmētisko, kuru tā ir noapaļojusi.

168 Tādējādi, tā kā nebija iemesla uzticēties skaitļiem, ko *Fluorsid* sniedzis 2008. gada maijā, Komisija pamatoti varēja balstīties uz *Fluorsid* 2008. gada aprīlī sniegtajiem skaitļiem kā uz pilnīgākajiem tās rīcībā esošajiem skaitļiem 2006. gada pamatnostādņu 15. punkta izpratnē, lai novērtētu alumīnija fluorīda tirgus vērtību Eiropas Ekonomikas zonā.

169 Turklāt – pilnības labad – attiecībā uz prasītāju interesi apstrīdēt faktu, ka nav tikusi ņemta vērā to 2008. gada maijā paziņotā alumīnija fluorīda tirgus vērtība, ir jāatgādina, ka atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 22. punktam, lai izlemtu, vai pārdevumu vērtības proporcionālajai daļai, kas būtu jāņem vērā konkrētajā gadījumā naudas soda pamatsummas noteikšanas mērķiem, jāatrodas minētās vērtības diapazona no 0 līdz 30 % sākumā vai beigās, Komisija ņem vērā vairākus faktorus, piemēram, pārkāpuma veidu, visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu, pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu un to, vai pārkāpums jau ir īstenots vai nē.

170 Saistībā ar visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu Komisija apstrīdētajā lēmumā, pamatojoties uz apstrīdētā lēmuma adresātu sniegtajiem skaitliskajiem datiem, vispirms ir secinājusi, ka *Boliden* struktūrvienības "Noralf" pārdevumu vērtība EEZ sasniedza summu EUR 12 731 118 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 9. apsvērums), *Fluorsid* pārdevumu vērtība EEZ sasniedza summu EUR 2 717 735 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 15. apsvērums) un *ICF* pārdevumu vērtība EEZ – summu EUR 8 146 129 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 25. apsvērums). *IQM* nebija pārdevis alumīnija fluorīdu Eiropas Ekonomikas zonā 2000. gadā (apstrīdētā lēmuma preambulas 29. apsvērums). Tātad apstrīdētā lēmuma adresātu, kas veica pārdošanu EEZ 2000. gadā, kopējā pārdevumu vērtība sasniedza summu EUR 23 594 982 apmērā.

171 Turpinājumā Komisija, pamatojoties uz aizliegtās vienošanās dalībnieku norādītajiem skaitļiem, ir noteikusi kopējo alumīnija fluorīda pārdevumu Eiropas Ekonomikas zonā vērtību 2000. gadā EUR 71 600 000 apmērā. No tā Komisija secināja apstrīdētā lēmuma adresātu kopējo tirgus daļu EEZ tirgū 33 % apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvērums).

172 Visbeidzot, nosakot naudas soda pamatsummu atbilstoši pārdevumu vērtības proporcionālajai daļai, Komisija norādīja, ka tā ir ņēmusi vērā apstākli, ka apstrīdētā lēmuma adresātu kopējā tirgus daļa Eiropas Ekonomikas zonā 2000. gadā nav pārsniegusi 35 % (apstrīdētā lēmuma preambulas 237. apsvērums).

173 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jānorāda, ka tas, ka Komisija ir ņēmusi vērā 2008. gada aprīļa, nevis 2008. gada maija skaitļus, ir par labu prasītājiem. Proti, jo lielāka ir kopējā tirgus vērtība, jo mazāka ir apstrīdētā lēmuma adresātu tirgus daļa Eiropas Ekonomikas zonā un otrādi. Piemēram, aizliegtās vienošanās dalībnieku pārdevumu kopējā vērtība EUR 23 594 982 apmērā atbilst aptuveni 33 % no kopējās alumīnija fluorīda pārdevumu 2000. gadā Eiropas Ekonomikas zonā vērtības, kas saskaņā ar *Fluorsid* 2008. gada aprīlī sniegtajām norādēm bija EUR 71 600 000. Tomēr, ja būtu jābalstās uz kopējo alumīnija fluorīda pārdevumu 2000. gadā Eiropas Ekonomikas zonā vērtību EUR 46 920 000 apmērā, kādu norādījis *Fluorsid* 2008. gada maijā, tad vidējā tirgus vērtība būtu EUR 64 244 250 un lēmuma adresātu pārdevumu vērtības proporcionālā daļa būtu lielāka, sasniedzot aptuveni 37 %, kas prasītājiem būtu nelabvēlīgāks apstāklis.

174 Līdz ar to prasītāju iebildums par to, ka naudas soda pamatsummas aprēķina mērķiem nav tikusi ņemta vērā alumīnija fluorīda EEZ tirgus vērtība, kādu tie bija paziņojuši 2008. gada maijā, ir jānoraida.

175 Otrkārt, saistībā ar apgalvojumu par pamatojuma neesamību ir jāatgādina šā sprieduma 100. punktā izklāstītie principi, kas reglamentē Komisijas pienākumu norādīt pamatojumu.

176 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka, apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvērumā balstoties uz skaitļiem, kas atspoguļo alumīnija fluorīda EEZ tirgus vērtību, kādus 2008. gada aprīlī paziņoja citu starpā arī *Fluorsid*, Komisija netieši ir uzskatījusi, ka skaitļi, ko *Fluorsid* sniedza novēloti 2008. gada maijā, nebija atbilstoši. Ņemot vērā, ka šīs alumīnija fluorīda EEZ tirgus vērtības noteikšanas mērķiem *IQM* un *ICF*, kā arī – sākotnēji – prasītāji bija snieguši līdzīga mēroga skaitliskos datus, prasītājiem ir bijusi iespēja saprast pieeju, ko šajā ziņā izmantojusi Komisija apstrīdētajā lēmumā, kas tiem ļāva apstrīdēt to tiesā un ļāva Vispārējai tiesai veikt šī lēmuma tiesiskuma pārbaudi pēc būtības. Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka, lai gan saskaņā ar EKL 253. pantu Komisijai ir jāmin faktiskie un tiesiskie apstākļi, no kuriem ir atkarīgs lēmuma attaisnojums, un juridiskie apsvērumi, kas tai likuši pieņemt šo lēmumu, šajā tiesību normā netiek prasīts, lai tā iztirzātu visus faktiskos un tiesiskos jautājumus, kas tikuši izskatīti administratīvajā procesā (iepriekš 100. punktā minētie spriedumi apvienotajās lietās *VBVB* un *VBBB*/Komisija, 22. punkts; lietā *Belasco* u.c./Komisija, 55. punkts; lietā *Volkswagen*/Komisija, 127. punkts, un lietā *Romana Tabacchi*/Komisija, 233. punkts). Tas tā ir vēl jo vairāk gadījumā, ja – kā aplūkojamajā lietā – attiecīgā puse iesniedz šādus elementus novēloti vai pat *in tempore suspecto* un ja šie elementi ir pretrunā tiem, ko tā bija iesniegusi sākotnēji.

177 Tādēļ iebildums par pamatojuma neesamību ir jānoraida.

4. Par naudas soda apmēra noteikšanu

178 Ciktāl prasītāji vispārīgi apstrīd Komisijas veiktās naudas soda līmeņa noteikšanas tiesiskumu, vispirms ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija pamatoti ir konstatējusi aizliegtās vienošanās, kurā piedalījušies prasītāji, esamību. Turklāt Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka Milānas

sanāksmes laikā noslēgtajam nolīgumam sekoja attiecīgas darbības 2000. gada otrajā pusgadā un ka līdz ar to apstrīdētā lēmuma adresāti, tostarp prasītāji, ir faktiski īstenojuši aizliegto vienošanos (skat. šā sprieduma 79.–101. punktu un apstrīdētā lēmuma preambulas 239. apsvērumu).

179 Turpinājumā ir jānorāda, ka saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 23. punktu Komisijai bija pamats uzskatīt, ka aplūkojamajā lietā runa ir par pārkāpumu, ko cita starpā veidoja horizontālais nolīgums par cenu noteikšanu, kas pēc sava rakstura pieder pie vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 236. apsvērums).

180 Tātad Komisija, nepieļaujot kļūdu, varēja piemērot 2006. gada pamatnostādņu 25. punktu, kurā ir noteikts, ka "neatkarīgi no tā, cik ilgi uzņēmums piedalījies pārkāpuma izdarīšanā, Komisija iekļauj pamatsummā summu, kas līdzvērtīga 15 % līdz 25 % no pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības], [..] lai aizkavētu uzņēmumus pat noslēgt [tostarp] horizontālas vienošanās par cenu noteikšanu [un] tirgus sadali", it īpaši ņemot vērā tādus faktorus kā pārkāpuma veids, visu dalībnieku kopējā tirgus daļa, pārkāpuma ģeogrāfiskais apjoms un tas, vai pārkāpums ir īstenots, kā paredzēts 2006. gada pamatnostādņu 22. punktā.

181 Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir uzskatījusi, ka aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējā tirgus daļa Eiropas Ekonomikas zonā 2000. gadā nav pārsniegusi 35 % (apstrīdētā lēmuma preambulas 237. apsvērums, atsaucoties uz tā preambulas 33. apsvērumu) un ka ģeogrāfiskā apjoma ziņā pārkāpumam ir bijis pasaules mērogs (apstrīdētā lēmuma preambulas 238. apsvērums, atsaucoties uz tā preambulas 136. apsvērumu). Komisija turklāt ir norādījusi, ka tā ir ņēmusi vērā tirgus daļu, kas ir mazāka par 35 %, lai noteiktu 17 % apmērā prasītāju pārdevumu vērtības proporcionālo daļu, kura bija jāizmanto, lai noteiktu uzliekamo naudas sodu pamatsummu (apstrīdētā lēmuma preambulas 240. apsvērums). Tā kā prasītāji pietiekami skaidri un precīzi nav apstrīdējuši apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā izmantoto pieeju, ir jāsecina, ka Komisija, izmantojot šos elementus naudas soda līmeņa noteikšanai, nav pieļāvusi kļūdu.

182 Tādēļ iebildums par naudas soda līmeņa kļūdainu noteikšanu ir jānoraida.

183 Līdz ar to ir jānoraida arī trešais pamats.

184 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, atcelšanas prasījumi ir jānoraida pilnībā. Turklāt attiecībā uz pakārtoti izvirzīto prasījumu grozīt prasītājiem uzliktā naudas soda apmēru Vispārējai tiesai savas neierobežotās kompetences īstenošanas ietvaros, tostarp ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, šis prasījums nav jāapmierina.

185 Tādēļ prasība ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

186 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājiem spriedums ir nelabvēlīgs, tiem jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (pirmā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *Fluorsid SpA* un *Minmet financing Co.* sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

Azizi Labucka

Frimodt Nielsen

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2013. gada 18. jūnijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture 1

I – Fakti 2

II – Apstrīdētais lēmums 3

A – Apstrīdētā lēmuma pamatdaļa 3

B – Apstrīdētā lēmuma motīvu daļa 4

1. Par alumīnija fluorīda nozari 4

2. Par Milānas sanāksmi un aizliegtās vienošanās īstenošanu 4

3. Par EKL 81. panta 1. punkta un EEZ līguma 53. panta 1. punkta piemērošanu 5

4. Par pārkāpuma ilgumu 5

5. Par naudas soda apmēra noteikšanu 6

6. Par atbildību mīkstinošiem apstākļiem 6

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi 7

Juridiskais pamatojums 8

I – Par pieņemamību 8

A – Ievada apsvērums 8

B – Par prasības apjomu 8

C – Par Minmet prasības pieņemamību 8

II – Par lietas būtību 11

A – Atcelšanas pamatu kopsavilkums 11

B – Par pirmo prasības pamatu – EKL 81. panta pārkāpumu 12

1. Ievada apsvērumi 12

2. Atgādinājums par apstrīdētā lēmuma saturu 13

3. Par pierādījumiem par pārkāpumu 14

C – Par otro prasības pamatu – tiesību uz aizstāvību pārkāpumu 17

1. Ievada apsvērumi 17

2. Par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar dokumentiem par saziņu pēc Milānas sanāksmes 20

a) Par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar pārkāpuma "laika ietvaru" .. 22

b) Par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar Fluorsid pieteikumu par naudas soda samazinājumu, kā arī par apgalvoto pamatojuma neesamību 23

D – Par trešo prasības pamatu – Regulas Nr. 1/2003 23. panta pārkāpumu saistībā ar naudas soda noteikšanu un 2006. gada pamatnostādņu 18. punkta pārkāpumu 24

1. Ievada apsvērumi 24

2. Par pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu un apgalvoto kļūdu tirgus definīcijā 27

3. Par tirgus vērtību un alumīnija fluorīda pārdevumu vērtību Eiropas Ekonomikas zonā 28

4. Par naudas soda apmēra noteikšanu 29

Par tiesāšanās izdevumiem 30